

הבינלאומי

דוח על הסיכונים
גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים
ליום 30 בספטמבר 2023

מאפיאם בר

תוכן עניינים

עמוד	
4	חלק 1 - כללי
8	חלק 2 - יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון
9	סיכונים מובילים ומתפתחים
13	הון ומינוף
13	חלק 3 הרכב ההון
20	חלק 4 - יחס המינוף
22	סיכון אשראי
22	חלק 5 - סיכון אשראי
32	חלק 5 א - סיכון אשראי של צד נגדי
36	סיכון שוק
36	חלק 6 - סיכון שוק
37	סיכון נזילות
37	חלק 7 - סיכון נזילות

רשימת הטבלאות

עמוד	
8	יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)
13	סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)
16	הרכב ההון הפיקוחי (CC1)
20	יחס המינוף (LR1) (LR2)
22	איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)
23	שיטות להפחתת סיכון אשראי (CR3) במיליוני ש"ח
24	הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)
27	סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק
29	סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיוור וללא נגזרים) בישראל
30	נתונים על הלוואות לדיוור
31	סיכון האשראי בענף הבינוי והנדל"ן
32	ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)
32	הקצאת הון בגין התאמת שערון לסיכון אשראי (CCR2) (CVA) במיליוני ש"ח
33	הגישה הסטנדרטית - חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון (CCR3)
34	הרכב הביטחון בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) (CCR5)
36	סיכון שוק בשיטה הסטנדרטית (MR1)
38	יחס כיסוי הנדילות (LQ1)
41	יחס מימון יציב נטו (NSFR)
44	הרכב הנכסים הנדילים באיכות גבוהה

חלק 1 - כללי

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בנק ישראל והנחיותיו, נדרשים תאגידים בנקאיים לפרסם דוח מפורט על הסיכונים ואופן ניהולם באתר האינטרנט שלהם, שיכלול מידע משמעותי כמותי ואיכותי לפי דרישות הגילוי של באזל ודרישות גילוי על סיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על ידי הפורום ליציבות פיננסית (FSF) ודרישות גילוי שפורסמו על ידי הוועדה ליציבות פיננסית (Financial Stability Board). לצורך השלמת הגילוי יש לעיין בדוח זה ביחד עם הדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022 ויחד עם הדוח הכספי, ובכלל זה עם פרק "סקירת הסיכונים" בדוח הדירקטוריון וההנהלה, שמתפרסם לציבור. הדוח הרבעוני הינו מצומצם משמעותית בהתאם להנחיות בהוראה לגבי דרישות הגילוי הכמותיות והאיכותיות.

מדיניות גילוי

קבוצת הבינלאומי התווה מדיניות גילוי למידע שנדרש לפי הוראה 651 של בנק ישראל, שאושרה על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון. עקרונות המדיניות קובעים תהליך לבחינת נאותות הגילויים, שנגזרים ממנה, בין היתר, קריטריונים איכותיים ופרמטרים כמותיים המסייעים לבחון כי הוצפו וטופלו באופן נאות כל הגילויים המהותיים הנדרשים, באופן שיביא לידיעת משתמשי הדוחות את כל המידע המהותי על פרופיל הסיכון של הבנק והקבוצה ודרכי ניהול הסיכונים. בנוסף, מעוגנות במדיניות הבקורות הפנימיות והנהלים למתן גילוי למידע זה.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח זה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאופוליטי, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי-התממשות ההערכות. לעניין זה ראו גם ההסתייגות בפסקת הרקע להלן, ובעיקר בעניין מלחמת "חרבות ברזל". מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "יעד", "תחזית", "הערכה", "אומדן", "תרחיש", "חזוי", "צפוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק" וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "יכול", "יתכן", "ייהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר עשויים שלא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי כתוצאה, בין היתר, מהגורמים המפורטים לעיל או כתוצאה מהתממשות אחד או יותר מגורמי הסיכון המפורטים בפרק טבלת גורמי הסיכון בדוח על הסיכונים לשנת 2022 או פרק סקירת הסיכונים בדוחות הכספיים לשנת 2022. המידע המוצג בדוח זה נסמך, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר ונתוני בנק ישראל, וכן על מידע פומבי שנמסר על ידי גורמים שונים, הפעילים והקשורים לשוקי ההון והכספים, או כאלה המשפיעים על שווקים אלה.

תחולת היישום

הקבוצה הבנקאית הכפופה לתחולת היישום כוללת:
הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ - החברה האם.
בנק מסד בע"מ - חברת בת של הבנק הבינלאומי.

לא קיימים איסורים או מגבלות משמעותיות אחרות כלשהן על העברת כספים או הון פיקוחי בתוך הקבוצה, מעבר למגבלות הכלליות החלות על ביצוע עסקאות מכל סוג כל עוד הבנק שומר על יחס ההון המזערי הנדרש ממנו על פי הדין. יצוין כי העברת כספים שאינם הון פיקוחי לחברות בנות, כפופה לנב"ת 312 - עסקאות עם אנשים קשורים ונב"ת 313 - מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
העברת כספים לבנק בדרך של דיבידנד כפופה לעמידה במגבלות של חלוקת דיבידנד על פי חוק החברות ונב"ת 331, והעברת כספים לבנק בדרך שאינה דיבידנד כפופה למגבלות נב"ת 312.

כללי

פעילותה של הקבוצה מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים בהם הינם: סיכוני האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפי משק ולווים), סיכוני שוק, כאשר העיקרי בהם הינו סיכון הרבית, סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים, לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע וסיכון טכנולוגיות המידע, סיכון ציות ואיסור הלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי, סיכון חקיקה ורגולציה, סיכון מוניטין וסיכון מודלים.
פרוט לגבי תיאור פרופיל הסיכון של התאגיד הבנקאי ודרכי ניהולו ר' בדוח על הסיכונים לשנת 2022.

רקע

דוח הסיכונים נערך על רקע התפתחויות שונות בסביבת המאקרו, המשפיעות על הסביבה הכלכלית והעסקית שבה פועל הבנק. הרבעון השלישי של השנה התאפיין ברמת פעילות גבוהה במשק, קצב הצמיחה היה במגמת התמתנות קלה. כמו כן, נמשכה מגמת ההתמתנות באינפלציה, וסביבת הרבית המשיכה להיות גבוהה.

מלחמת "חרבות ברזל"

ביום 7 באוקטובר 2023 החלה מתקפת טרור רצחנית מרצועת עזה שבמסגרתה חדרו אלפי מחבלים ליישובים בדרום הארץ מהיבשה, מהאוויר ומהים, הותקפו בסיסים ומוצבים של צה"ל, וכן התבצע ירי מסיבי של אלפי רקטות לעבר שטח מדינת ישראל. נוכח מתקפה זו הכריזה מדינת ישראל על מצב חירום מיוחד במדינה, ועל גיוס מילואים נרחב, והקבינט המדיני-בטחוני אישר את מצב המלחמה "חרבות ברזל". תקופה זו מאופיינת במידה גבוהה של אי ודאות בנוגע להתפתחות המלחמה, להיקפה ולהשלכותיה הכלכליות.

חטיבת המחקר של בנק ישראל, עדכנה את התחזית המאקרו כלכלית שלה ב- 23 באוקטובר 2023, בעיצומה של מלחמת "חרבות ברזל", והעריכה כי התוצר יצמח בשנת 2023, בשיעור של 2.3% ובשנת 2024 בשיעור של 2.8% (בהשוואה לצמיחה של 3% בכל אחת מהשנים, בתחזית הקודמת מחודש יולי). עדכון הצמיחה כלפי מטה בשנים אלו, משקף את הערכת חטיבת המחקר בבנק ישראל, לפגיעה צפויה של המלחמה ברמת הצריכה הפרטית, בשל ירידה בביקוש ומגבלות בצד ההיצע, ושיבושים בייצור ובשרשראות האספקה. מגבלות אלה נובעות מהיעדרות עובדים שגויסו למילואים, וכן מפגיעה בהון הפיזי וביכולת לעבוד בענפים מסוימים באזורי לחימה ובאזורים מאוימים.

בהודעת הרבית שפורסמה ב- 23 באוקטובר 2023, בעיצומה של מלחמת "חרבות ברזל", החליט בנק ישראל להותיר את הרבית על כנה, מחודש מאי השנה ברמה של 4.75% לאחר רצף של עשר העלאות רבית. על פי הערכת חטיבת המחקר בבנק ישראל מאוקטובר 2023, רבית בנק ישראל צפויה להתייצב ברמה של 4.0% או 4.25% בממוצע, ברבעון השלישי של שנת 2024.

עוד צוין, כי האינפלציה בישראל נמוכה מהאינפלציה במרבית המדינות המפותחות. עם זאת, ישנה אי וודאות רבה לגבי התפתחות האינפלציה בתקופה הקרובה. שיעורי האינפלציה הצפויים לשנים 2023 ו-2024 עומדים על 3.5% ו-2.5% בהתאמה. על פי התחזית, שיעור האינפלציה בארבעת הרבעונים הקרובים (המסתיימים ברבעון השלישי של שנת 2024) צפוי לעמוד על 2.9%.

במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2023, עלה שער החליפין של הדולר מול השקל בשיעור של כ-9%. זאת, בהמשך לעלייה בשיעור של כ-13%, בשנת 2022, ושער החליפין של האירו מול השקל עלה, בשיעור של כ-8%. עקב השפעותיה הכלכליות של המלחמה ולצורך ייצוב השווקים, הודיע בנק ישראל ביום 9 באוקטובר 2023, על תכנית למכירת מט"ח בהיקף של עד 30 מיליארד דולר, במסגרתה מכר בחודש אוקטובר כ-8.2 מיליארד דולר. ועל תכנית לביצוע עסקאות SWAP בשוק המט"ח בסכום של עד 15 מיליארד דולר.

מתחילת מלחמת "חרבות ברזל", ניכרת עליה בתנודתיות הדולר מול השקל, בשלושת השבועות הראשונים ללחימה, נחלש השקל ושער הדולר חצה את רף ה-4 שקלים, אולם מאז שער הדולר במגמת ירידה וביום 19 בנובמבר 2023 עמד על 3.728.

חברת דירוג האשראי העולמית S&P אישרה, ביום 25 באוקטובר 2023 את דירוג האשראי של מדינת ישראל על החוב במטבע חוץ ברמה של AA-. עם זאת, ברקע מלחמת "חרבות ברזל" הודיעה S&P על שינוי תחזית הדירוג מ"צביה" ל"שלילית", וכן שהורדת דירוג האשראי עלולה להתבצע

במידה והעומות הצבאי יתרחב באופן מהותי, יוגדיל את הסיכונים הביטחוניים והגיאופוליטיים איתם מתמודדת ישראל. באופן דומה, הודיעה S&P מעלות, על שינוי תחזית הדירוג מ"ציבה" ל"שלילית" לבנקים בישראל, ובתוכם הבנק, למעט שני הבנקים הגדולים.

חברת דירוג האשראי העולמית Moody's אישרה, ביום 19 באוקטובר 2023, את דירוג האשראי של מדינת ישראל ברמה של A1. עם זאת, ברקע מלחמת "חרבות ברזל" הודיעה Moody's, על שינוי תחזית הדירוג מ"ציבה" ל"מעקב הורדת דירוג". Moody's מציינת, כי בעוד שפרופיל האשראי של ישראל הוכיח בעבר את עמידותו בפני התקפות טרור ועימותים צבאיים, חומרת העימות הצבאי הנוכחי מעלה את החשיפה הגבוהה יחסית של ישראל, לסיכונים גיאופוליטיים, ומגדילה את הסבירות להשפעה מהותית ומתמשכת על דירוג האשראי. באופן דומה, הודיעה Moody's, על שינוי תחזית הדירוג של חמשת הבנקים הגדולים בישראל מ"ציבה" ל"מעקב הורדת דירוג".

חברת דירוג האשראי העולמית Fitch אישרה, ב-17 באוקטובר 2023, את דירוג האשראי של מדינת ישראל ברמה של A+, עם זאת, ברקע מלחמת "חרבות ברזל" הודיעה Fitch, על שינוי תחזית הדירוג מ"ציבה" ל"מעקב שלילי", זאת בשל הסיכון להתרחבות הלחימה לחזיתות נוספות. באופן דומה, הודיעה Fitch, על שינוי תחזית הדירוג של ארבעת הבנקים הגדולים בישראל מ"ציבה" ל"מעקב שלילי". יש לציין, שהבנק אינו מדורג על ידי Fitch. להשפעת דירוג האשראי של מדינת ישראל על יחס הלימוות ההון של הבנק, ראה להלן בפרק "הון ומינוף".

הנהלת הבנק והדירקטוריון מקיימים מעקב שוטף בכל הנושאים והסיכונים הנובעים מהמלחמה, השלכותיה והשפעותיה הפיננסיות על הבנק. ובכלל זה ההשפעות על הסיכונים השונים. בין היתר נבחנו: ההשפעות על לקוחות שעשויים להיות מושפעים יותר מהמלחמה, התנודתיות בשווקים וההשפעות על סיכונים האשראי, הנוסטרו והנזילות, פעילות חדרי עסקאות, תחומי סייבר, מודלים, ציות, הלבנת הון ומימון טרור ועוד.

יצוין כי בנושא סיכון ציות, הלבנת הון ומימון טרור, מצב המלחמה דורש עירנות מוגברת מצד הבנק על מנת למנוע ניצול לרעה של המשבר למטרות הלבנת הון ומימון טרור. מחלקת הציות של הבנק, מבצעת בקורות, בדגש על איתור פעילות המשקפת "אורות אדומים" לפעילות חשודה בנושאים הקשורים בציות, איסור הלבנת הון ומימון טרור.

בתשעת החודשים הראשונים של השנה חל גידול בהפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בסך של 251 מיליון ש"ח, בעיקר בשל התאמות של ההפרשה הקבוצתית, בגין החשש מהשפעות מאקרו כלכליות חזויות, לנוכח אי הוודאות בתנאים הכלכליים, בין היתר, עקב ההשלכות הנובעות ממצב הלחימה בו מדינת ישראל מצויה, השפעת עליית הרבית וההסתברות להאטה כלכלית.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ברבעון השלישי של השנה ב-165 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-43 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בסך של 122 מיליון ש"ח, הנובע מההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי, כאמור לעיל.

על רקע המלחמה, פרסם בנק ישראל את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 251 - התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם מלחמת "חרבות ברזל" (הוראת שעה), במסגרתה ניתנו הקלות שונות שגיבש הפיקוח על הבנקים, על מנת לסייע למערכת הבנקאית וללקוחותיה להתמודד עם אתגרי המצב. בנוסף, ביום 15 באוקטובר 2023, פרסם הפיקוח על הבנקים מתווה סיוע רוחבי ללקוחות שגובש בשיתוף המערכת הבנקאית (להלן - "המתווה הבסיסי"), הכולל הקלות בתחומי האשראי והעמלות ללקוחות "המעגל הראשון" (המתגוררים ופועלים בטווח של 30 ק"מ מרצועת עזה, אזרחים שפוננו מביתם על ידי גורם רשמי, מגוייסי מילואים בצו 8 ובעלי קרבה ראשונה לחללי המלחמה, לחטופים או לנעדרים). לקוחות אלה יוכלו לבקש לדחות תשלומים בגין משכנתאות, אשראי צרכני ואשראי עסקי, לשלושה חודשים, ללא חיוב ברבית בגין הדחייה, הכל בסכומים ובתנאים מסוימים. כמו כן, לקוחות המעגל הראשון שהם משקי בית, למעט אוכלוסיית משרתי המילואים ומגוייסי צו 8, לא יחוייבו ברבית על יתרות חובה בעו"ש, עד לסכום של 10,000 ש"ח, במשך שלושה חודשים, בתנאי שערב פרסום המתווה עמד חשבונם ביתרת חובה.

בנוסף, יינתן ללקוחות "המעגל הראשון", שהם יחיד ועסק קטן, פטור מעמלות מסוימות לתקופה של שלושה חודשים. לשאר הלקוחות, המתווה מאפשר לדחות תשלומים בגין משכנתאות, אשראי צרכני, ואשראי עסקי למשך 3 חודשים, ללא עמלות בסכומים ובתנאים מסוימים, כאשר עלות הדחייה תחושב בהתאם לשיעור הרבית ההסכמית. המתווה מציג את תנאי המינימום וכל בנק יהיה רשאי להרחיב את המתווה האמור לטובת לקוחותיו ולבקשתם.

ביום 8 בנובמבר 2023, הודיע בנק ישראל על הרחבת לקוחות המעגל הראשון במתווה, על ידי הכללת האוכלוסייה המתגוררת ביישובי צפון הארץ, או בעלת עסק ביישובי הצפון, אשר פונו על ידי גורם רשמי נכון לתאריך 7 בנובמבר 2023, והמתגוררים באחד מהיישובים המופיעים ברשימות המפורסמות באתר בנק ישראל.

הבנק מיישם את המתווה ואת כל הנחיות בנק ישראל, בעניין ההיערכות למתן שירותים בנקאיים בתקופת המלחמה, תוך שמירה על עיקרון ההוגנות כלפי הלקוחות וממשיך לנטר את מצב הלווים.

בנוסף למתווה הבסיסי כאמור, הבנק נקט שורה של צעדים נוספים על מנת לסייע ללקוחותיו. ללקוחות בעוטף עזה (בטווח של עד 7 ק"מ מהגבול) ניתנו הטבות ובכללן, הטבה על תשלומי המשכנתא לשישה חודשים, הכוללת פטור מלא מתשלום משכנתא למשך שלושה חודשים והקפאת משכנתא ללא תשלום רבית על תקופת הדחייה, למשך שלושה חודשים נוספים. וכן, הלוואות עד סכום של 20 אלף ש"ח ללא רבית והצמדה, לתקופה של שנתיים. כמו כן, ניתנו הטבות לאנשי קבע במשכנתאות בהתאם למתווה הבסיסי כאמור, הוקמה קרן ייעודית למשרתי קבע שתעניק להם הלוואות ללא רבית. וכן, ניתנה אפשרות לדחיית תשלומי הלוואות ללקוחות עסקיים.

במסגרת השמירה על ההמשכיות העסקית, נקט הבנק בשורה של צעדים, בין היתר, קיום ישיבות יעודיות לחירום, העברת עובדים לעבודה מרחוק, הפעלת סניף נייד ועוד. הבנק בוחן את המצב באופן שוטף ומבצע התאמות בפעילות בהתאם לנדרש, נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים, אין פגיעה מהותית בפעילות.

כאמור, עדיין לא ניתן להעריך את מלוא השפעות המלחמה על הבנק, וזאת בשל אי ודאות בקשר עם משך המלחמה, היקפה, התפשטותה לזירות נוספות ככל שתהיה, וכן אי ודאות באשר להשפעות הנגזרות על הפעילות המשקית, מגמות בשוקי ההון וצעדים פיננסיים שונים שיינקטו על ידי הממשלה, הבנק המרכזי ורגולטורים נוספים.

לפרטים נוספים ראו בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 30 בספטמבר 2023.

פרישות ומינויים

ביום 17 במאי 2023, הודיעה גב' סמדר ברבר-צדיק על כוונתה לסיים את כהונתה כמנכ"ל הבנק, לאחר כהונה של כ-16 שנה כמנכ"ל וכ-20 שנה במצטבר בתפקידים בכירים בבנק. הדירקטוריון החליט ביום 29 במאי 2023, על הקמת ועדת דירקטוריון לאיתור מועמדים לתפקיד מנכ"ל הבנק (להלן - "ועדת האיתור"), בראשות יו"ר הדירקטוריון מר רון לבקוביץ וחבריה הדירקטורים, גב' פנינה ביטרמן-כהן, מר גיל בינו, ד"ר רונן הראל ומר אילן עייש. ביום 13 באוגוסט 2023, החליט הדירקטוריון לאמץ את המלצת ועדת האיתור ולמנות את מר אלי כהן לתפקיד המנכ"ל הבא של הבנק. מר אלי כהן מכהן כיום כראש החטיבה לניהול סיכונים בבנק (CRO), סמנכ"ל וחבר הנהלת הבנק. ביום 18 בספטמבר 2023 התקבל אישור המפקח על הבנקים למינוי. בהתאם להחלטת הדירקטוריון מיום 13 בנובמבר 2023, מועד תחילת כהונתו של מר אלי כהן כמנכ"ל הבנק יהיה ביום 30 בנובמבר 2023 וכהונתה של גב' סמדר ברבר-צדיק תסתיים ביום 29 בנובמבר 2023.

ביום 15 בנובמבר 2023 החליט הדירקטוריון למנות את גב' ליליה קפלן למנהלת הסיכונים הראשית (CRO), ראש חטיבת ניהול סיכונים, סמנכ"ל וחברת הנהלת הבנק. המינוי ייכנס לתוקף ביום 30 בנובמבר 2023.

חלק 2 - יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון

יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)

על בסיס מאוחד ליום:					
ה	ד	ג	ב	א	
30.09.22	31.12.22	31.03.23	30.06.23	30.09.23	
הון זמין (במיליוני ש"ח) (*)					
10,476	10,802	11,125	11,525	11,813	1 הון עצמי רובד 1
10,391	10,751	11,060	11,466	11,758	1A הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר (4)
10,476	10,802	11,125	11,525	11,813	2 הון רובד 1
10,391	10,751	11,060	11,466	11,758	2A הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר (4)
13,872	14,250	14,612	15,078	15,387	3 הון כולל
13,787	14,201	14,546	15,018	15,332	3A הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר (4)
נכסי סיכון משוקללים (במיליוני ש"ח)					
103,001	103,636	105,428	108,293	109,001	4 סך הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA)
יחסי הלימות הון (באחוזים), לפי הוראות המפקח על הבנקים (*)					
10.17%	10.42%	10.55%	10.64%	10.84%	5 יחס הון עצמי רובד 1
10.08%	10.35%	10.48%	10.60%	10.79%	5A יחס הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר
10.17%	10.42%	10.55%	10.64%	10.84%	6 יחס הון רובד 1
10.08%	10.35%	10.48%	10.60%	10.79%	6A יחס הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר
13.47%	13.75%	13.86%	13.92%	14.12%	7 יחס הון כולל
13.38%	13.67%	13.80%	13.88%	14.07%	7A יחס הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר
9.24%	9.24%	9.24%	9.24%	9.24%	11A יחס הון עצמי רובד 1 הנדרש ע"י המפקח על הבנקים (1)
0.93%	1.18%	1.31%	1.40%	1.60%	12A יחס הון עצמי רובד 1 זמין, מעבר לנדרש ע"י המפקח על הבנקים
יחס המינוף, לפי הוראות המפקח על הבנקים (2)					
205,407	207,943	216,044	221,596	223,064	13 סך החשיפות (במיליוני ש"ח)
5.10%	5.19%	5.15%	5.20%	5.30%	14 יחס המינוף (באחוזים)
5.06%	5.17%	5.11%	5.17%	5.27%	14A יחס המינוף, לפני השפעת הוראות מעבר (באחוזים) (4)
יחס כיסוי נזילות, לפי הוראות המפקח על הבנקים (3)					
52,575	53,642	56,503	64,372	69,310	15 סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה
41,526	42,299	43,159	48,154	48,960	16 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
127%	127%	131%	134%	142%	17 יחס כיסוי נזילות (באחוזים)
יחס מימון יציב נטו, לפי הוראות המפקח על הבנקים					
123,061	122,396	121,317	120,847	123,940	18 סך הכל מימון יציב זמין
92,169	92,227	91,401	90,408	89,745	19 סך הכל מימון יציב נדרש
134%	133%	133%	134%	138%	20 יחס מימון יציב נטו (באחוזים)

(*) הון, יחסי הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ויחס מינוף הינם לאחר השפעת התאמות בגין מהלכי התייעלות תפעולית - ר' באור 8 בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2023.

(1) ככלל יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס הון הכולל הנדרש הינם 9% ו 12.5%, כאשר ליחס הון עצמי רובד 1 מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. עם זאת, בהתאם להוראות שעה בדבר התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה, לא חלה דרישת הון נוספת בשיעור של 1% על הלוואות לדיור למטרת מגורים שהועמדו החל מתחילת תוקפה של הוראת השעה (19 במרס 2020) ועד 30 בספטמבר 2021, ועל הלוואות לדיור לכל מטרה שהועמדו החל מיום 19 במרס 2020.

(2) ר' חלק 4 להלן להרחבה בנושא יחס המינוף.

(3) ר' חלק 7 להלן להרחבה בנושא יחס כיסוי נזילות.

(4) לפני השפעת הוראות המעבר, ולפני השפעת התאמות בגין תכנית ההתייעלות.

סיכונים מובילים ומתפתחים

סיכונים מובילים ומתפתחים נגזרים מסביבת הפעילות העסקית של הבנק, וכוללים גם סיכונים שעשויים להיווצר בתחומים חדשים, או מוקדי סיכון חדשים בתחומים קיימים, שנגזרים, בין היתר, מתמורות בסביבה שמשיפה על תחומי הפעילות הבנקאית, לרבות סביבה רגולטורית, בטחונית, תחרותית, דיגיטלית ועוד.

להלן פרטים בדבר הסיכונים המובילים והמתפתחים העיקריים:

1. סיכון מאקרו כלכלי - התוצאות העסקיות של המערכת הבנקאית בישראל ושל הבנק כחלק ממנה, מושפעות באופן ישיר מהמצב הכלכלי בישראל ובעולם. הרעה בתנאים הכלכליים (לרבות שינוי רבית, מטבע, אינפלציה ועוד) המושפעים גם מהתנאים הפוליטיים והביטחוניים, עלולה להביא לפגיעה בהכנסות קבוצת הבנק, לגידול בהיקף החובות הבעייתיים ולהשפעה לרעה על תוצאות הקבוצה. בשנת 2023, חלה עליה ברמת סיכון המאקרו כלכלי, על רקע רמות האינפלציה הגבוהות, השפעות עליית הרבית בארץ ובעולם, השינויים בשערי החליפין והיחלשות השקל לעומת המטבעות המובילים, התנודתיות בשוק ההון המקומי ועוד.

בנוסף, על רקע פרוץ מלחמת "חרבות ברזל" בחודש אוקטובר, נמשכת העליה ברמת הסיכון המאקרו-כלכלי, בעיקר נוכח אי הודאות לגבי היקף המלחמה, משך הזמן שהיא תארך, לרבות משך הגיוס של כוחות המילואים, והאיום להתרחבות העימות לזירות נוספות, העלולים להשפיע באופן מהותי על הסביבה המאקרו כלכלית במשק, וכפועל יוצא על פעילות המערכת הבנקאית בכלל ועל הבנק כחלק ממנה בפרט. השפעת המלחמה עלולה להעביד על פעילות ענפי פעילות משמעותיים, כגון הנדל"ן, בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל, לגרום לעלייה מהותית בשיעור האבטלה, ירידה ברמת החיים בישראל ושינויים בהרגלי הצריכה, שיכולים לבוא לידי ביטוי, בין היתר, בירידה בהיקף הפעילות בכרטיסי אשראי, תנודתיות בשוק ההון ובשערי החליפין ועוד. ההשלכות כאמור, עלולות להביא לפגיעה בפעילות העסקית של הבנק, להשפעה לרעה על מצב הלווים ועל הכנסות קבוצת הבנק, להגדלת היקף החובות הבעייתיים וכתוצאה מכך להשפיע לרעה על הרווחיות, ההון, ועל תוצאות הקבוצה.

בנוסף, קיימת אי וודאות בשווקים הפיננסיים בגין השפעותיה האפשריות של המלחמה, והשפעת הפחתה אפשרית של דירוג האשראי של מדינת ישראל.

בחודש אוקטובר, על רקע המלחמה והעלייה בסיכונים הגיאופוליטיים, הודיעה חברת הדירוג הבינלאומית s&p מעלות על הורדת תחזית הדירוג של מדינת ישראל, ובהמשך, הודיעה על מהלך דומה לבנקים בישראל, ובתוכם הבנק, למעט שני הבנקים הגדולים. כמו כן, הודיעה חברת הדירוג הבינלאומית Moody's על הצבת דירוג האשראי של מדינת ישראל ל"בחינת הורדת דירוג", על רקע המלחמה. ובהמשך, על מהלך דומה לחמשת הבנקים הגדולים בישראל, ובתוכם הבנק.

לפרטים נוספים, ראו פרק התפתחויות כלכליות עיקריות בדו"ח הדירקטוריון והנהלה ליום 30 בספטמבר 2023. להשפעת הפחתת דירוג מדינת ישראל על יחס הלימות ההון של הבנק, ראו להלן בפרק "הון ומינוף".

נוכח האמור לעיל, עלולה לגדול רמת הסיכונים השונים, כגון, נזילות, אשראי, שוק, הלבנת הון, סייבר ועוד.

הבנק עוקב באופן הדוק אחר ההתפתחויות, מצב המאקרו וההשפעות על הבנק. בין היתר נבחנו: ההשפעות על לקוחות בגין המלחמה, התנודתיות בשווקים וההשפעות על הנוסטרו והנזילות, פעילות חדרי עסקאות, תחומי סייבר, ציות, הלבנת הון ומימון טרור ועוד. בנוסף, מתקיימים דיונים לעדכון שוטף על השפעות המצב על הבנק ולקוחותיו, לרבות מתן הנחיות שונות לגורמים השונים בבנק, וביצוע תרחישים ותרחישי קיצון.

2. סיכון אסטרטגי/מודל עסקי - התוכנית האסטרטגית של הבנק, מביאה לידי ביטוי את השינויים בסביבת הפעילות של הבנק וההתגברות המשמעותית בעוצמת התחרות, וכן נבחנת מול ההתפתחויות המאקרו-כלכליות ומול האתגרים בפניהם ניצב הבנק. התכנית האסטרטגית הקבוצתית לשנים 2023-2025 אושרה בדצמבר 2022.

שינויים המשפיעים על הסביבה העסקית ומשנים את עוצמת התחרות:

שינויים בסוג המתחרים - בשנים האחרונות התחרות על השירותים והמוצרים הפיננסיים התרחבה מעבר לתחרות המסורתית בין הבנקים, עם כניסתם והעמקת אחיזתם של שחקנים חדשים וקיימים לתחומים של פעילויות פיננסיות מסורתיות, כגון: בנקים דיגיטליים, מתחרים חוץ-בנקאיים, חברות ביטוח, חברות כרטיסי האשראי וחברות קמעונאיות, וחברות הזנק ופינטק שמפתחות מוצרים חדשניים בענף וחברות ביג טק עולמיות שצפויות להרחיב את פעילותן בתחומים הפיננסיים בשנים הקרובות.

שינוי במודל העסקי הבנקאי - ההתפתחויות הרבות שמתרחשות במקביל בזירות התחרות השונות בענף הפיננסיים, הבנקאי והחוץ-בנקאי, בהתקדמות הטכנולוגיה, ושינויים בצרכי הלקוחות והעדפותיהם, מביאות לשינוי במודל הבנקאי.

שינויים טכנולוגיים - המעבר לבנקאות דיגיטלית וכניסת מתחרים טכנולוגיים לפעילות פיננסית מייצרים סיכונים ואתגרים טכנולוגיים וסיכוני אבטחת מידע וסייבר חדשים אליהם הבנק נערך.

שינויים רגולטוריים - הסביבה הרגולטורית ממשיכה באינטנסיביות בקידום הסדרתם של מהלכים להגברת התחרות בתחומים שונים, כגון שירותי תשלום, שינויים בשוק כרטיסי האשראי והתשלומים, החלת תקן לבנקאות פתוחה שמאפשר שיתוף מידע פיננסי של לקוחות עם צדדים שלישיים, רפורמת הניוד בין בנקים, הקמת לשכת שירותי מחשוב בנקאיים, רגולציה התומכת במעבר לבנקאות דיגיטלית ועוד. שינויים בצרכי הלקוחות - סיכונים הקשורים לשינויים בטעמי הצרכן, ובכללם מוכנות גוברת לצריכת שירותים פיננסיים מגורמים חוץ-בנקאיים. דרישת התייעלות של המערכת הבנקאית - התחרות הגוברת במערכת הפיננסית הובילה לקידום מהלכי התייעלות במסגרתם ננקטו צעדים שונים לחיסכון בהוצאות, ובעקבות כך שיפור יחס היעילות. בהמשך למהלכי התייעלות בהם נוקט הבנק בשנים האחרונות, הבנק ממשיך להתיעל באמצעות הסטת פעילות לדיגיטל, ייעול תהליכים והתאמת מודל ההפעלה לסביבת הבנקאות המשתנה. נוכח המלחמה ואי הוודאות המאפיינת את התקופה הנוכחית, הבנק ממשיך לעקוב מקרוב אחר השינויים בשווקים הפיננסיים ובוחן את ההשפעות המאקרו כלכליות והתנהלות הלקוחות על האסטרטגיה ותכנית העבודה של הבנק. במקרים בהם יזוהה כי למשבר יש השפעה מהותית על הפעילות, יבוצעו ההתאמות הנדרשות לצורך התמודדות עם המצב החדש.

3. סיכון רגולטורי - מקורו של הסיכון הוא בהתגברות הדרישות הרגולטוריות בארץ ובעולם בשנים האחרונות. השינויים הרגולטוריים ויישום רפורמות רגולטוריות מגבירים את אי הוודאות והתחרותיות במערכת הפיננסית ויוצרים סיכון להכנסות ולהון הקבוצה, לרבות באמצעות מניעת או הטלת מגבלות על פעילות עסקית. שינויים אלה גם מחייבים את הבנק להיערכות, יישום והטמעה של דרישות רגולטוריות הכרוכים בעלויות והשקעות (כגון השקעות מיכוניות) נכבדות. כמו כן, אי עמידה בהוראות החוק והרגולציה החלות על הבנק והקבוצה חושף אותם לסנקציות, ובהן עיצומים כספיים, תביעות של לקוחות, לרבות תובענות ייצוגיות, הטלת אחריות פלילית על הבנק ועל נושאי משרה בו וכן לפגיעה בתדמיתו של הבנק בציבור. הסיכון הרגולטורי מורכב מהסיכון המשפטי, מסיכון הציות, ומסיכון האסטרטגיה. מדיניות הציות של הבנק מעגנת, בין היתר, את ערכי הציות אותם מקדם הבנק, משמשת כקו מנחה לפעילות כל הגורמים בבנק בניהול סיכונים הציות בכלל ובעמידה במכלול ההוראות הרגולטוריות בפרט, מתווה את העקרונות וקווי היסוד, ומעגנת את הסמכויות ותחומי האחריות של הגורמים השונים בבנק ובקבוצה לצורך בניית תשתית נאותה ליישום החובות החלות על הבנק והקבוצה בתחום הציות והסדרתן בנהלים ותהליכים.

ההיבטים הרגולטוריים-משפטיים מפוקחים ומנוהלים על ידי מערך היעוץ המשפטי במסגרת מדיניות לניהול הסיכון המשפטי המאושרת על ידי ההנהלה והדירקטוריון. המדיניות מסדירה את הדרכים לאיתור, מיפוי ומזעור של הסיכון המשפטי, לרבות באמצעות מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה ומתן יעוץ ותמיכה משפטית שוטפים, בין היתר, על בסיס התפתחויות אלה. בהיבט האסטרטגי, התכנית האסטרטגית ותכנית העבודה מתייחסות להשפעות אפשריות שצינו לעיל, ולקוחות בחשבון את השינויים האמורים.

נוכח המלחמה, הפגיעה חסרת התקדים בציבור רחב וגיוס המוני של חיילי מילואים, והתגברות מהותית בחששות מהרעה במצב הכלכלה, הפעילות של גופי הרגולציה והמדינה, שמה דגש בימים אלה על צעדים של הקלות, ומציאת פתרונות לקשיים ולאתגרים שהתעוררו. בחודשים שקדמו למלחמה, לצד רפורמות ויזמות רגולטוריות רבות שקודמו ומקודמות בשנים האחרונות ביחס לענף הפיננסיים בכלל ולענף הבנקאות בפרט, נרשמה, בצל העלייה המהירה והניכרת של ריבית בנק ישראל, מגמה של העלאת יוזמות רגולטוריות וחקיקתיות, שעודן בשלב התחלתי, אשר נועדו או שעלולות, בין היתר, להשפיע ולהתערב באופן ישיר או עקיף במחירי השירותים והמוצרים של הבנקים ובריביות הנהוגות במערכת הבנקאית, הן ביחס לצד האשראי לציבור והן ביחס לצד הפיקדונות לציבור.

בהקשר הזה יש לציין גם את הודעת רשות התחרות כי החלה בהליך היוועצות עם בנק ישראל בנושא הכרזה על חמש קבוצות הבנקים הגדולות כקבוצת ריכוז, תוך התייחסות לצעדים שיישקלו, אם וככל שתהיה הכרזה כאמור, והצעות ראשוניות בענין פיתוח שוק הכסף. מדובר, בין היתר, בהודעות ובבחינה של מהלכים, שכל אחד מהם לחוד, ובוודאי כמה מהם יחדיו, עלולים להשליך ישירות על פעילות המערכת הבנקאית ותוצאות הפעילות שלה ועל היחסים הרגולטוריים הנדרשים מהבנקים, וזאת, בין היתר, נוכח ההשפעה האפשרית לשינוי ניכר ומהיר בהתנהלות הכלכלית במשק, ונוכח העובדה שאין ניסיון דומה למרבית המהלכים האלה, בארץ או בחו"ל, ולהשלכותיהם האפשריות. בשלב זה לא ניתן להעריך עד כמה, אם בכלל, ואיזה מהיזמות תתממש ומתי, ומה תהיינה ההשפעות של שינויים אלה או חלקם, ככל שיתממשו, על הבנק.

לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה אפשרית על פעילות הבנק בתקופת הדיווח וכן כאלה שנחקקו על רקע המלחמה, ראו "מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים שחלים על קבוצת הבנק", בפרק ממשל תאגידי בדוח הכספי ליום 30 בספטמבר 2023.

4. סיכונים סייבר ואבטחת מידע (כחלק מהסיכון התפעולי) - סיכון סייבר מוגדר כפוטנציאל לנזק הנובע מאירוע סייבר בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו. לסיכונים סייבר, דלף מידע ואבטחת מידע פוטנציאל גבוה לגרימת נזק בהתממש אירוע משמעותי הכרוך בעלויות שיקום גבוהות. החדשנות בבנקאות בתקשורת, שימוש בטכנולוגיות חדשות, מערכות פתוחות ויישומי מחשוב ענן, גוררות סיכונים תפעוליים בדגש על סיכונים סייבר ואבטחת מידע. לצורך ניהול נאות של סיכונים סייבר, הורחבה והותאמה המסגרת הקיימת של ניהול סיכונים טכנולוגיים המידע

ואבטחת מידע בבנק בהיבטי תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות. הבנק הגדיר אסטרטגיה, מדיניות, מינוי מנהל הגנת הסייבר ליישום המדיניות ובניית מתודולוגיה לניהול הסיכון. כמו כן, הבנק מנהל את סיכון הסייבר באמצעות נקיטת פעולות מניעה רבות להפחתת הסיכון כולל קידום מודעות בתחום סיכונים הסייבר ואבטחת מידע וביצוע תרגילים. בתקופה האחרונה ממשיכות תקיפות סייבר על ארגונים פיננסיים בעולם, על ארגונים בארץ ועל גופי שרשרת האספקה של ארגונים אלו. מלחמת "חרבות ברזל" הובילה לעלייה בניסיונות התקיפה על ארגונים בארץ כולל תקיפות מניעת שירות (DDOS) וכן עלייה בהונאות בשילוב הנדסה חברתית. החשיפה להתממשות אירוע סייבר עולה בין היתר כתוצאה משימוש גובר של לקוחות בערוצים דיגיטליים והמשך עבודה מרוחק של עובדים וספקים. הבנק נוקט באופן שוטף בצעדים למזעור הסיכונים כולל: פתרונות גישה מרוחק המלווים ע"י מח' אבטחת מידע, הגברת ניטור, חיזוק ושיפור מנגנוני הגנה והעלאת מודעות העובדים, בהתאם להתפתחות האיומים. לבנק קיימות פוליסות ביטוח המקנות כיסוי ביטוחי לקבוצת הבנק בגין אירועי נזק שונים כתוצאה מאירוע כשל מחשבוני ו/או אירוע סייבר, בהתאם לתכולת הפוליסה.

5. סיכון טכנולוגיות המידע (כחלק מהסיכון התפעולי) - בשנים האחרונות, הסביבה הטכנולוגית מתפתחת והתלות בה הולכת וגוברת, ונוצר הצורך בהגדלת הגמישות העסקית והטכנולוגית והצורך בהגברת השימוש בטכנולוגיות חדשות. לקבוצת הבינלאומי קיימת תכנית לשדרוג תשתיות המחשוב, אשר מקנה מענה טכנולוגי לצורך מימוש האסטרטגיה העסקית של הבנק.

6. סיכונים חוצי גבולות (CROSS BORDER) (כחלק מסיכון הציות) - קבוצת הבנק פועלת בתחומי בנקאות שונים, ומספקת שירותים גם ללקוחות שהינם תושבי חוץ. על רקע המאמצים המוגברים של מדינות שונות באיתור כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות והמגמה של שיתוף פעולה בינלאומי במאבק בהעלמות מס, עלולה פעילות הבנק מול תושבי החוץ כאמור להגדיל את החשיפה של הבנק לסיכונים ציות שמקורם בפעילות חוצה גבולות (Cross Border) וכן לסיכונים מוניטין. לקבוצה מדיניות ייעודית לנושא זה, נקבעו נהלי עבודה, ומתבצעת שורה של צעדים אופרטיביים לניהול וצמצום הסיכון.

בנוסף לאמור, חלו בשנים האחרונות התפתחויות בחקיקה וברגולציה הבנקאית באירופה ובעולם בכלל, שיש בהן להשפיע על רמת הסיכון והחשיפה לסיכונים ציות הנובעים ממתן שירותים בנקאיים ללקוחות תושבי חוץ. ככלל הבנק אינו יוזם פעילות שיווק, קידום ופרסום ואינו מכוון או מציע את שירותיו באופן מובהק או מכוון ללקוחות תושבי חוץ בין אם באופן ישיר ובין אם באופן מקוון. לבנק אין שלוחות או נציגויות מחוץ לישראל ועובדי הבנק לא פועלים מחוץ לישראל. לגבי חשבונות של תושבי חוץ הנפתחים בבנק, נוקט הבנק בגישה מבוססת סיכון בכל תהליכי פתיחת החשבונות ותהליכי ניהול החשבונות, על מנת למזער ולגדר ככל האפשר היתכנות או אפשרות שהבנק יפר את הדין הזר בעת מתן שירותים בנקאיים ללקוחות תושבי חוץ. זאת על ידי איסור ביצוע פעילות שיווק אקטיבית, הגבלה והתאמה של סוג ואופן מתן השירותים, לרבות הגבלה או הימנעות ממתן שירותים לתושבי חוץ בעת שהייתם מחוץ לישראל, והתייחסות לסוגיית יוזם השירות.

רמת הסיכון חוצה גבולות התגברה מאז תחילת המלחמה בין רוסיה ואוקראינה ותחילת משטר הסנקציות על רוסיה והאזורים הבדלניים באוקראינה. יודגש כי נוכח המציאות הקיימת, חוזקו הבקורות והבדיקות המבוצעות בבנק, בדגש על עדכון רשימות הגופים המוכרזים תחת סנקציות באופן שוטף, ובקרה אחר פעולות המבוצעות מול מדינות רוסיה, אוקראינה ובלארוס.

הוראות ה- FATCA - חקיקה אמריקאית המעוגנת בהסכם בין מדינת ישראל בדרך של חקיקה מקומית. במסגרת כללי הוראה זו מפעיל הבנק תהליכים פנימיים לזיהוי ותיעוד לקוחות אמריקאים ומדווח עליהם מדי חודש ספטמבר לגבי שנת המס הקודמת, לרשות המיסים בארה"ב באמצעות רשות המס בישראל בהתאם לדרישות ההוראה. בהתאם לתקנות, הבנק מאפשר פתיחת חשבון חדש בכפוף לחתימת לקוח על הצהרה בדבר תושבות המס שלו.

הוראות ה- CRS - תקן שפותח ע"י ארגון ה- OECD ושמטרתו איסוף מידע לגבי תושבות המס של לקוחות הבנק ודיווח עליהם לרשויות המס של המדינות המשתתפות, באמצעות רשות המס בישראל. התקן אשר הוטמע בחקיקה מקומית, מיושם ע"י הבנק אשר מדווח מדי חודש ספטמבר לגבי שנת המס הקודמת על לקוחותיו שהצהירו על תושבות מס זרה או שבחשבונם אינדיקציה לתושבות מס כזו.

תקנות ה- OI - תקנות מס בארה"ב הנוגעות לניכוי מס במקור על הכנסה הנובעת ממקור אמריקאי לרבות הכנסה מדיבידנדים ותשלומי רבית על ניירות ערך אמריקאיים. התקנות קובעות, בין היתר, חובות זיהוי, תיעוד, ניכוי ודיווח וחלות על כל המחזיקים בני"ע עם תקבולים ממקור אמריקאי, לקוחות אמריקאים ושאינם אמריקאים.

7. סיכון בנקאות הוגנת (conduct risk) (כחלק מסיכון הציות) - קבוצת הבנק הטמיעה ערכי הוגנות ושקיפות בפעילותה מול לקוחותיה ופועלת לחיזוק עקרונות אלו בהתנהלותה השוטפת. ככלל, נדרשת קבוצת הבנק לוודא, כי ההצעות הניתנות ללקוח מותאמות לצרכיו, וכי השירותים המוענקים לו ניתנים לו ללא הפליה, מכל סוג. אי עמידה בסטנדרט התנהלות ראוי חושפת את הקבוצה לסיכונים שונים כמו סיכונים ציות, משפטי, מוניטין וכיו"ב. לקבוצת הבנק קיימת מדיניות בנושא התנהלות עסקית נאותה כחלק ממדיניות הציות ואחד מיעדי קצין הציות הינו לפעול להטמעת עקרונות המדיניות בקרב החטיבות השונות.

8. סיכויי סביבה ואקלים - הם הסיכונים לחשיפה להפסדים מסיכונים הקשורים להשפעות סביבתיות הן בשל עלויות שמקורן בחשיפה לסיכויי סביבה - פגיעה סביבתית (זיהום קרקע, זיהום אוויר, מחסור במים, רעידות אדמה וכיו"ב) והן בשל עלויות הנובעות מהחשיפה לסיכויי האקלים - סיכונים פיזיים (גלי חום, בצורות, שיטפונות, הצפות ועוד) או סיכויי מעבר הקשורים לשינויי האקלים. לסיכונים אלו השפעה אפשרית במספר היבטים באופן ישיר או עקיף: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון משפטי, סיכון ציות וסיכון מוניטין. השפעה ישירה - כתוצאה מעלויות מפגעים סביבתיים שעל הבנק לשאת בהם בגין נזקים ישירים הקשורים בשינויי אקלים או הפסד כספי העלול להיגרם כתוצאה מאימוץ של הוראות לגבי מדיניות אקלים וסביבה, התפתחות טכנולוגית ושינויים בהעדפות השוק. השפעה עקיפה - כגון על סיכויי האשראי - עלולה לנבוע מהרעה במצבו הפיננסי של לווה בעקבות השפעות סביבתיות ושינויי אקלים, בין היתר בעקבות אי-עמידה בהוראות הדין הסביבתי הרלבנטיות, בשל הוצאות גדולות הנדרשות כדי לעמוד בדרישות רגולציה סביבתית או בשל קנס גבוה שניתן להשית על הלווה בשל פגיעה סביבתית, וכן התממשות של סיכונים אחרים הקשורים בסיכונים סביבתיים כגון סיכון משפטי וסיכון מוניטין. הבנק נוקט בפעולות לזיהוי וניהול סיכונים אלו, בדגש על סיכון האשראי, תוך חתירה לצמצום או מניעה של סיכון הנובע מהשפעה סביבתית שיש בה פוטנציאל לפגיעה. הבנק רואה חשיבות במימון פרויקטים/גופים התורמים לפיתוח סביבתי, כגון מימון פרויקטים בתחום האנרגיה המתחדשת.

דיון בגורמי סיכון

לדיון בגורמי הסיכון ראו בדוח על הסיכונים לשנת 2022 ופרק סקירת הסיכונים בדוחות הכספיים לשנת 2022. לא היו שינויים בטבלת גורמי הסיכון במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2023, בהשוואה לטבלה שפורסמה בדוחות לשנת 2022, למעט:

- סיכון מודלים - ברבעון השלישי של השנה, הועלתה רמת סיכון מודלים מ"נמוכה" ל"נמוכה- בינונית", לאור המשך פיתוח מודלים בליבת הפעילות של הבנק והישענות על תוצאות המודלים בקבלת ההחלטות, ועל רקע מצב המלחמה.
- סיכון מניות - ברבעון הראשון של השנה, הורדה רמת הסיכון מ"נמוכה- בינונית" ל"נמוכה", וזאת על רקע המשך מגמת הקיטון בחשיפה לאפיק זה.

סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1) (במיליוני ש"ח)

ג	ב	א	
דרישות הון מזעריות (א)	נכסי סיכון משוקללים		
30.09.23	30.06.23	30.09.23	
11,483	92,372	91,832	1 סיכון אשראי (לא כולל סיכון אשראי של צד נגדי CCR) (גישה סטנדרטית) (ב)
201	1,568	1,611	6 סיכון אשראי של צד נגדי (גישה סטנדרטית)
86	738	688	10 התאמה בגין סיכון אשראי (CVA)
40	41	323	15 סיכון סילוק (Settlement risk)
-	-	-	16 חשיפות איגוח (גישה סטנדרטית)
434	3,326	3,486	25 סכומים מתחת לספי הניכוי (כפופים למשקל סיכון 250%)
12,244	98,045	97,940	סך הכל סיכון אשראי
144	980	1,153	20 סיכון שוק (גישה סטנדרטית)
1,239	9,268	9,908	24 סיכון תפעולי
13,627	108,293	109,001	27 סך הכל

(א) דרישות הון בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין, הבנק נדרש לעמוד ביחס הון כולל מזערי של 12.5%.

(ב) סיכון אשראי אינו כולל סיכון אשראי של צד נגדי, התאמה בגין סיכון אשראי, סיכון סילוק, חשיפות איגוח וסכומים מתחת לסף הניכוי.

הון ומינוף

חלק 3 הרכב ההון

באזל

הוראות באזל מתייחסות ל-3 נדבכים:

נדבך ראשון - דרישות הון מזעריות, המחושבות לכל אחד מסוגי הסיכונים בנפרד, כאשר לגבי סיכוני אשראי הגישות העיקריות הן:

1. הגישה הסטנדרטית המסתמכת בעיקר על נתוני דירוגי אשראי של חברות דירוג חיצוניות.
2. הגישות המתקדמות המבוססות על דירוגים פנימיים אשר חושבו בהתאם למודלים שפותחו על ידי הבנק (Internal Ratings-Based). הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית לכלל החשיפות של הבנק, ובגין סיכון שוק מבוצע גם חישוב של הקצאת ההון הנדרשת בגין הסיכון הספציפי בתיק למסחר.

נדבך שני - עוסק בתהליך הפנימי להערכת נאותות ההון ביחס לפרופיל הסיכונים של הבנק - תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) ובמערכי הפיקוח והבקרה שהבנק מיישם. תהליך ה-ICAAP נועד להבטיח קיום רמה הולמת של אמצעים הוניים שתתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק, לרבות בהתחשב בתוכניות אסטרטגיות עתידיות, זאת מעבר לדרישות ההון המינימליות שעל הבנק להחזיק בהתאם לנדבך הראשון, ובכלל זה: סיכון ריכוזיות אשראי, סיכון רבית בתיק הבנקאי, סיכון אינפלציה, סיכון ציות, סיכון הלבנת הון ומימון טרור, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי, סיכון מוניטין, סיכון מודלים ועוד. התהליך כולל, בין היתר, בחינת המנגנונים המובנים לזיהוי הסיכונים ומוקדי הסיכון וביצוע הערכת נאותות הונית על בסיס תרחישים שונים, בחינת קיום תהליכים פנימיים ליישום ממשל תאגידי נאות, שיפור ושדרוג מערכי הבקרה והביקורת וקיום תשתית תרחישי קיצון נאותה הכוללת תרחישי קיצון הוליסטיים. כמו כן, עוסק נדבך זה בתהליך הסקירה הפיקוחי (SREP) מול בנק ישראל.

נדבך שלישי - משמעת שוק - דרישות הגילוי והדיווח לציבור. הנדבך כולל את דרישות הגילוי בדיווח הכספי של תאגיד בנקאי.

במהלך חודש מרס 2020, פירסמה ועדת באזל לפיקוח בנקאי (BCBS) הודעה על דחייה בכניסתם לתוקף של העדכונים להוראות "מדידה והלימות הון" (המכונה "באזל 4") שפורסמו בחודש דצמבר 2017. היישום אמור להיכנס לתוקף באירופה החל מה-1 בינואר 2025. חשוב לציין כי בשלב זה, לא ידוע באיזה אופן ומתי יאומצו הוראות אלה בישראל.

אימוץ הוראות באזל ע"י בנק ישראל

הבנק מיישם את הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211 בנושא מדידה והלימות הון כפי שעודכנו, על מנת להתאימן להנחיות באזל. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר יחסי הון מזעריים, נדרש הבנק לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי של 9% ויחס הון כולל של 12.5% וזאת כתאגיד בנקאי ששך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית. כמו כן, על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיר" נדרש הבנק להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 באחוז אחד מיתרת הלוואות לדיר למועד הדוח, למעט הלוואות לדיר שניתנו בתקופת הוראת השעה, כאמור להלן.

לאור התמודדות עם משבר הקורונה וכחלק מהתאמות להוראות ניהול בנקאי תקין, פרסם הפיקוח על הבנקים, את הוראת ניהול בנקאי תקין 250 בה נכללה, בין היתר, הוראת שעה לעדכון הוראה 329, אשר מבטל את דרישות ההון של נקודת אחוז נוספת על הלוואות לדיר לרכישת דירת מגורים, שהועמדו בתקופה החל מיום 19 במרס 2020 ועד ליום 30 בספטמבר 2021, ועל הלוואות לדיר שלא לצורך רכישת זכות במקרקעין ובמשכון דירה (להלן - "הלוואה לכל מטרה") שהועמדו החל מיום 19 במרס 2020.

ביום 27 בדצמבר 2021 פרסם בנק ישראל חוזר לפיו, בוצע עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 329 בנושא מגבלות על הלוואות לדיר לפיו, דרישת ההון הנוספת בשיעור 1 נקודת האחוז תחול בגין הלוואות למטרת דיור בלבד ולא תחול בגין הלוואות לכל מטרה. לאור כל האמור לעיל, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על ידי הפיקוח על הבנקים, על בסיס מאוחד ליום 30 בספטמבר 2023 הינם 9.24%-12.50%, בהתאמה.

בנוסף לאמור לעיל, תהליך קביעת יעדי ההון נעשה בהתבסס על הפרמטרים המרכזיים הבאים:

- ממצאי תהליך ה-ICAAP בהתבסס על פרופיל הסיכון של הקבוצה ובהתחשב ביעדים העסקיים של הקבוצה והצמיחה המתוכננת.
 - תוצאות מבחני הקיצון.
 - מקדם שמרנות וכרית ביטחון המשלבים הערכות ואומדנים ביחס לפרופיל הסיכונים ובסיס ההון.
- למידע מפורט, ראה דוח על הסיכונים לשנת 2022 באתר האינטרנט של הבנק.

- על רקע אי הוודאות נוכח מצב המאקרו ופרוץ המלחמה, יעדי ההון הפנימיים שנקבעו על ידי הדירקטוריון במועד אישור הדוחות הינם:
- במצב עסקים רגיל - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-9.35% (העלאה של 0.1% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.50%.
 - במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-6.50% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-9.00%.

יעדי ההון מביאים בחשבון את הסיכונים שהבנק חשוף אליהם, בין היתר, סיכוני האשראי, סיכונים פיננסיים שהעיקרי בהם הוא סיכון הרבית, סיכונים תפעוליים לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע, סיכון טכנולוגיות המידע, סיכון ציות ואיסור הלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון רגולטורי, סיכון משפטי, סיכון מוניטין וסיכון מודל. כל זאת מבוצע בהלימה לדיאלוג מול בנק ישראל.

אמידת הסיכונים מביאה בחשבון גם את התעצמות הסיכונים לאור הנסיבות המקרו-כלכליות הנוכחיות ופרוץ המלחמה, והשלכות אפשריות על הבנק.

השפעת דירוג האשראי של מדינת ישראל

לדירוג האשראי של מדינת ישראל ישנה השפעה על דרישות ההון, מכיוון שדרישות ההון בגין חשיפות מקומיות לממשלות, לישויות סקטור ציבורי ולגופים פיננסיים, נגזרות מדרישות ההון של בנק ישראל. להערכת הבנק, אם וככל שירד דירוג האשראי של מדינת ישראל ב-NOTCH אחד על ידי חברת הדירוג S&P, יגרום הדבר לירידה של 0.26%-0.34% ביחס הון רובד 1 ויחס הון כולל בהתאמה, נכון לנתוני 30 בספטמבר 2023.

הרכב ההון הפיקוחי (CC1)

		א	ב	ג	ד
		ליום 30 בספטמבר 2023		ליום 30 בספטמבר 2022	
		סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III		סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III	
		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
</					

	א	ב	ג	ד
49 מזה: מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברה בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 2 שמוזגה ב-1.1.19	-	-	-	
50 הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס.	1,201		1,121	10+11
51 הון רובד 2 לפני ניכויים.	3,574		3,396	
הון רובד 2: ניכויים				
57 סך כל ההתאמות הפיקוחיות להון רובד 2.	-		-	
58 הון רובד 2.	3,574		3,396	
59 סך ההון.	15,387		13,872	
60 סך נכסי סיכון משוקללים.	109,001		103,001	
יחסי הון וכריות לשימור הון				
61 הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	10.84%		10.17%	
62 הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	10.84%		10.17%	
63 ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	14.12%		13.47%	
דרישות מזעריות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים				
69 יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים	9.24%		9.24%	
71 יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים	12.50%		12.50%	
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)				
72 השקעות בהון של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), שאין עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה.	207		319	13
73 השקעות בהון עצמי רובד 1 של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי, והן מתחת לסף ההפחתה.	691		594	14+15
75 מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה.	722		609	16
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2				
76 הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה.	1,480		1,121	
77 התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית.	1,201		1,183	
מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר				
84 סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 2 הכפופים להוראות המעבר [בהתאם להוראות המעבר בהוראה 299].	-		-	
85 סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה.	-		-	

הרכב ההון הפיקוחי ליום 31.12.2022, במיליוני ש"ח		א	ב	הפניות למאזן הפיקוחי
הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים				סכומים שלא נוכח מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III
1	הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1.	927		1
2	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן.	9,935	-	2
3	רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי.	(303)	-	3
4	מכשירי הון עצמי רובד 1 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר.	-		
5	מניות רגילות שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי שאוחדו והמוחזקות על ידי צד ג' (זכויות מיעוט).	265	-	4
6	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים.	10,824	-	
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכויים				
9	נכסים לא מוחשיים אחרים למעט זכויות שירות למשכנתאות, בניכוי מיסים נדחים לשלם.	96		5
14	רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההון של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי. בנוסף, בהתייחס להתחייבויות בגין מכשירים נגזרים, יש לגרוע את כל התאמות השווי החשבוניות (DVA) הנובעות מסיכון האשראי העצמי של הבנק.	5	-	6
15	עודף יעודה על עתודה, בניכוי מיסים נדחים לשלם שישולקו אם הנכס יהפוך ללא צובר או ייגרע בהתאם להוראות הדיווח לציבור.			7
26	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים	(79)		
26א	מזה: בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים.			
26ב	מזה: בגין זכויות שירות למשכנתאות.			
26ג	מזה: בגין השפעת תכנית ההתייעלות.	(79)		
28	סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1.	22	-	
29	הון עצמי רובד 1.	10,802	-	
הון רובד 1 נוסף: מכשירים				
36	הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים.			
הון רובד 1 נוסף: ניכויים				
44	הון רובד 1 נוסף.	-		
45	הון רובד 1.	10,802	-	
הון רובד 2: מכשירים והפרשות				
46	מכשירים שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו.	2,296		
47	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר.	-		8
48	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'.	-		9
49	מזה: מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 2.	-		
50	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפי השפעת המס המתייחס.	1,152		10+11
51	הון רובד 2 לפני ניכויים.	3,448		
הון רובד 2: ניכויים				
57	סך כל ההתאמות הפיקוחיות להון רובד 2.	-		
58	הון רובד 2.	3,448		
59	סך ההון.	14,250		
60	סך נכסי סיכון משוקללים.	103,636		

ב		א	
הפניות למאזן הפיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III		
הרכב ההון הפיקוחי ליום 31.12.2022, במיליוני ש"ח			
יחסי הון וכריות לשימור הון			
61	הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	10.42%	
62	הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	10.42%	
63	ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	13.75%	
דרישות מזעריות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים			
69	יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים	9.24%	
71	יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים	12.50%	
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)			
72	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה.	310	13
73	השקעות בהון עצמי רובד 1 של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי, והן מתחת לסף ההפחתה.	602	14+15
75	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה.	631	16
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2			
76	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה.	1,152	
77	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית.	1,185	
מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר			
84	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 2 הכפופים להוראות המעבר [בהתאם להוראות המעבר בהוראה 299].	-	
85	סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה.	-	

חלק 4 - יחס המינוף

השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)

30 בספטמבר 2023	30 בספטמבר 2022	31 בדצמבר 2022	
במיליוני ש"ח			
210,673	194,987	195,955	1 סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים
-	-	-	2 ההתאמות בגין השקעות בישויות בתחום הבנקאות, הפיננסים, הביטוח או המסחר שאוחדו לצרכים חשבונאיים, אך אינם בתחולת האיחוד לצרכים פיקוחיים
-	-	-	3 ההתאמות בגין נכסי נאמנות שהוכרו במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור, אך לא נכללו במדידת החשיפה של יחס המינוף
(1,135)	(1,587)	(760)	4 התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
-	-	-	5 התאמות בגין עסקאות מימון ניירות ערך (לדוגמא: עסקאות רכש חוזר והלוואות מובטחות דומות אחרות)
12,258	11,268	11,761	6 התאמות בגין פריטים חוץ מאזניים (המרה של החשיפות החוץ מאזניות לסכומים שווי ערך אשראי)
1,268	739	987	7 התאמות אחרות (*)
223,064	205,407	207,943	8 חשיפה לצורך יחס המינוף

(*) עיקר סכום ההתאמות נובע מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי.

יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218 (LR2)

30 בספטמבר 2023	30 בספטמבר 2022	31 בדצמבר 2022	
במיליוני ש"ח			
206,129	189,042	192,813	חשיפות מאזניות
(95)	(97)	(97)	1 נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות בטחונות)
206,034	188,945	192,716	2 (סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון רובד 1)
			3 סך חשיפות מאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)
1,621	2,065	1,329	חשיפות בגין נגזרים
2,996	2,499	2,125	4 עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים (לדוגמא: לאחר הפחתת בטחון משתנה במזומן כשיר)
-	-	-	5 סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
-	-	-	6 גילום (gross-up) ביטחונות שניתנו בגין נגזרים, שנוכו מהנכסים במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור
-	-	-	7 (ניכויים של נכסי חייבים בגין בטחון משתנה במזומן שניתן בעסקאות בנגזרים)
-	-	-	8 (רגל צד נגדי מרכזי פטורה של חשיפות מסחריות שסולקו על ידי הלקוח)
-	-	-	9 סכום נקוב אפקטיבי מתואם של נגזרי אשראי שנכתבו
-	-	-	10 בניכוי: קיזוזים נקובים אפקטיביים מתואמים וניכוי תוספות בגין נגזרי אשראי שנכתבו
4,617	4,564	3,454	11 סך חשיפות בגין נגזרים
155	630	12	חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך
-	-	-	12 נכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך (ללא קיזוזים), לאחר התאמות בגין עסקאות שמטופלות כמכירה חשבונאית
-	-	-	13 (סכומים שקוזזו של מזומנים לשלם ושל מזומנים לקבל מנכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך)
-	-	-	14 חשיפת סיכון אשראי של צד נגדי מרכזי בגין נכסי מימון ניירות ערך
-	-	-	15 חשיפות בגין עסקאות כסוכן
155	630	12	16 סך חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך
44,865	42,987	43,774	חשיפות חוץ מאזניות אחרות
(32,607)	(31,719)	(32,013)	17 חשיפה חוץ מאזנית בערך נקוב ברוטו
12,258	11,268	11,761	18 (התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי)
			19 פריטים חוץ מאזניים
11,813	10,476	10,802	הון וסך החשיפות
223,064	205,407	207,943	20 הון רובד 1
			21 סך החשיפות
5.30%	5.10%	5.19%	יחס מינוף
			22 יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218

* בהתאם לגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי צד נגדי (SA-CCR) המחושבת החל מיום ה-1 ביולי 2022, סכומי עלות השחלוף והתוספת בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית מוכפלים במקדם Alpha המשמש לחישוב EAD רגולטורי, למעט חשיפות בגין הפקדות ובטחונות לקרן הסיכונים של מסלקת המעו"ף שנכללות בסכום עלות השחלוף ואינן מוכפלות במקדם.

ביום 15 במאי 2022, פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 250 - התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה), במסגרתה הוארך תוקף העדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 218 בנושא יחס מינוף. העדכון מקל את דרישת יחס המינוף בחצי נקודת האחוז, כך שעל הבנק לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד (במקום 5%), וזאת כתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מהיקף הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית. לעניין הפחתת דרישות המינוף, נקבע כי ההקלה תמשיך לחול עד ליום 30 ביוני 2024 ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2023 או מיחס המינוף המזערי שחל על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם.

חלק 5 - סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו הסיכון שלוה או צד נגדי, של הבנק, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק על פי הסכם האשראי. במסגרת יישום הוראות באזל מיישמת הקבוצה את הגישה הסטנדרטית בגין החשיפה לסיכונים אשראי.

בהחלטת הרבית שפרסם בחודש אוקטובר 2023, הותיר בנק ישראל את הרבית ללא שינוי, ברמה של 4.75%. עליית הרבית בשנת 2023, מגדילה את הוצאות המימון של משקי הבית והחברות העסקיות, אשר לצד העלייה באינפלציה, המייקרת את ההוצאות השוטפות, עלולה להכביד על מצבם הפיננסי של לווים, בהם לקוחות הבנק.

הבנק ממשיך לעקוב אחר השפעות עליית הרבית והמדד והתנודתיות בשערי החליפין על מגזרי הפעילות השונים, ובפרט ההשפעה על כושר ההחזר של לקוחות הבנק.

השפעת מלחמת "חברות ברזל"

עם פרוץ המלחמה בחודש אוקטובר, נבחנו ההשפעות האפשריות על לקוחות הבנק במגזרי הפעילות השונים, עקב המצב הביטחוני והתנודתיות בשערי המטבעות, כמו כן, מבוצע מעקב מוגבר אחר לווים שעלולים להיות מושפעים יותר מהמצב, ואחר לווים מענפי משק החשופים יותר לפגיעה בטווח המיידית, כגון ענפי הנדל"ן, בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל, ותחומי התעופה, טקסטיל וקמעונאות.

בנוסף, הבנק ממשיך לתמוך בצרכי הלקוחות בתקופה זו ומאפשר, בין היתר, דחיית תשלומי הלוואות ללקוחות, כולל הלוואות שניתנו במסגרת הקרנות השונות המובטחות בחלקן בערבות מדינה. נכון ליום 10 בנובמבר 2023, יתרת ההלוואות בגין נדחו תשלומים הינה בסך של כ-2,149 מיליון ש"ח ויתרת התשלומים שנדחו בפועל מסתכמים לסך של כ-123 מיליון ש"ח.

עם זאת, נוכח אי הוודאות הגבוהה השוררת בנוגע להשלכות המלחמה על כושרם הפיננסי של הלקוחות ובעיקר על יכולתם לצלוח את המשבר, הגדיל הבנק את ההפרשה הקבוצתית.

לפרטים בדבר ההפרשה הקבוצתית, ראה פרק מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים בדוח הכספי ליום 30 בספטמבר 2023.

איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)

א				ב	ג	ד
30 בספטמבר 2023						
יתרות ברזטו						
בעיתיים לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר				אחרים	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	יתרות נטו
במיליוני ש"ח						
592	123,012	(1,501)	122,103			
-	21,603	(1)	21,602			
47	44,944	(150)	44,841			
639	189,559	(1,652)	188,546			
1 חובות, למעט איגרות חוב						
2 איגרות חוב						
3 חשיפות חוץ מאזניות						
4 סך הכל						

א				ב	ג	ד
30 בספטמבר 2022						
יתרות ברזטו						
בעיתיים לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר				אחרים	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	יתרות נטו
במיליוני ש"ח						
540	120,104	(1,171)	119,473			
-	14,857	(1)	14,856			
71	42,969	(101)	42,939			
611	177,930	(1,273)	177,268			
1 חובות, למעט איגרות חוב						
2 איגרות חוב						
3 חשיפות חוץ מאזניות						
4 סך הכל						

א	ב	ג	ד
31 בדצמבר 2022			
יתרות ברוטו			
בעייתיים לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר			
אחרים			
הפרשות להפסדי אשראי או ירדות ערך			
יתרות נטו			
במיליוני ש"ח			
565	120,269	(1,197)	119,637
-	15,566	(1)	15,565
59	43,768	(117)	43,710
624	179,603	(1,315)	178,912

1	חובות, למעט איגרות חוב	
2	איגרות חוב	
3	חשיפות חוץ מאזניות	
4	סך הכל	

שיטות להפחתת סיכון אשראי (CR3) במיליוני ש"ח

30 בספטמבר 2023								
א	א1	א2	ב	ג	ד	ה	ו	ז
לא מובטחים	מובטחים							
סך הכל יתרה מאזנית	סך הכל יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	מזה: סכום מובטח	מזה: סכום מובטח	מזה: סכום מובטח	מזה: סכום מובטח	מזה: סכום מובטח	מזה: סכום מובטח
101,987	20,116	16,001	15,662	11,673	4,454	4,328	-	-
21,602	-	-	-	-	-	-	-	-
123,589	20,116	16,001	15,662	11,673	4,454	4,328	-	-
517	75	26	73	24	2	2	-	-

1	חובות, למעט איגרות חוב	
2	איגרות חוב	
3	סה"כ	
4	מזה: בעייתיים לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר	

30 בספטמבר 2022								
א	א1	א2	ב	ג	ד	ה	ו	ז
לא מובטחים	מובטחים							
סך הכל יתרה מאזנית	סך הכל יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	מזה: סכום מובטח	מזה: סכום מובטח	מזה: סכום מובטח	מזה: סכום מובטח	מזה: סכום מובטח	מזה: סכום מובטח
99,694	19,716	14,745	15,340	10,368	4,376	4,376	-	-
14,856	-	-	-	-	-	-	-	-
114,550	19,716	14,745	15,340	10,368	4,376	4,376	-	-
516	24	6	22	3	2	2	-	-

1	חובות, למעט איגרות חוב	
2	איגרות חוב	
3	סה"כ	
4	מזה: בעייתיים לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר	

31 בדצמבר 2022

א	א1	א2	ב	ג	ד	ה	ו	ז
לא מובטחים	מובטחים							
סך הכל יתרה מאזנית	סך הכל יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	מזה: סכום מובטח	מזה: סכום מובטח	מזה: סכום מובטח	מזה: סכום מובטח	מזה: סכום מובטח	מזה: סכום מובטח
100,570	19,067	14,524	14,566	10,157	4,501	4,367	-	-
15,565	-	-	-	-	-	-	-	-
116,135	19,067	14,524	14,566	10,157	4,501	4,367	-	-
532	33	7	31	5	2	2	-	-
מזה: בעייתיים לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר								

הגישה הסטנדרטית - חשיפות לאחר הפחתת בטחונות (CRM) ולאחר מקדמי המרה לאשראי (CCF), לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5) במיליוני ש"ח

30 בספטמבר 2023

א	א1	ד	ה	ו	ז	ח	ט	א1	א	ג
0%	2%	20%	35%	50%	60%	75%	100%	150%	אחר	סה"כ חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)
סוגי הנכסים										
83,880	-	-	-	-	-	-	-	-	-	83,880
-	-	883	-	-	-	-	-	-	-	883
-	-	4,298	-	37	-	-	1	-	-	4,336
-	-	474	-	-	-	-	-	-	-	474
-	67	685	-	357	-	-	43,086	880	-	45,075
-	-	-	-	-	-	24,448	15	-	-	24,463
-	-	-	-	-	-	-	4,653	-	-	4,653
-	-	-	11,837	9,549	8,218	3,884	1,251	-	-	34,739
-	-	-	-	-	-	-	3,050	-	-	3,050
-	-	-	-	-	-	-	193	274	-	467
654	-	-	-	-	-	-	2,062	259	-	2,975
-	-	-	-	-	-	-	269	205	-	474
84,534	67	6,340	11,837	9,943	8,218	32,985	49,658	1,413	204,995	
סך הכל										

היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוז מאזניות, למעט השקעות בתאגידים פיננסיים ומיסים נדחים מתחת לסף הניכוי הכפופים למשקל סיכון של 250%.

30 בספטמבר 2022											
יג	א	1א	ט	ח	ז	ו	ה	ד	1א	א	
סה"כ חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי (CRM)	אחר	150%	100%	75%	60%	50%	35%	20%	2%	0%	
סוגי הנכסים											
70,994	-	-	-	-	-	-	-	-	-	70,994	1 ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית
805	-	-	-	-	-	-	-	805	-	-	2 ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית
3,189	-	-	1	-	-	8	-	3,180	-	-	3 בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))
1,204	-	-	-	-	-	-	-	1,204	-	-	4 חברות ניירות ערך
43,055	-	746	41,294	-	-	86	-	835	94	-	5 תאגידים
24,095	-	-	64	24,031	-	-	-	-	-	-	6 חשיפות קמעונאיות ליחידים
4,983	-	-	-	4,983	-	-	-	-	-	-	7 הלוואות לעסקים קטנים
34,734	-	-	219	4,375	8,126	9,934	12,080	-	-	-	8 בביטחון נכס למגורים
2,856	-	-	2,856	-	-	-	-	-	-	-	9 בביטחון נדל"ן מסחרי
480	-	308	172	-	-	-	-	-	-	-	10 הלוואות בפיגור
3,156	-	260	2,183	-	-	-	-	-	-	713	11 נכסים אחרים*
582	-	180	402	-	-	-	-	-	-	-	11 א *מזה: בגין מניות
189,551		1,314	46,789	33,389	8,126	10,028	12,080	6,024	94	71,707	12 סך הכל

היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוז מאזניות, למעט השקעות בתאגידים פיננסיים ומיסים נדחים מתחת לסף הניכוי הכפופים למשקל סיכון של 250%.

ליום 31 בדצמבר 2022											
א	א1	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יב	יג
0%	2%	10%	20%	35%	50%	60%	75%	100%	150%	אחר	סה"כ חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)
סוגי הנכסים											
1	73,500	-	-	-	-	-	-	-	-	-	73,500
ריבנויות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית											
2	-	-	827	-	-	-	-	-	-	-	827
ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית											
3	-	-	3,965	-	1	-	2	-	-	-	3,968
בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))											
4	-	-	701	-	-	-	-	-	-	-	701
חברות ניירות ערך											
5	-	86	-	661	-	122	-	41,713	1,179	-	43,761
תאגידים											
6	-	-	-	-	-	-	23,682	32	-	-	23,714
חשיפות קמעונאיות ליחידים											
7	-	-	-	-	-	-	4,791	-	-	-	4,791
הלוואות לעסקים קטנים											
8	-	-	-	-	11,978	10,020	8,315	4,172	305	-	34,790
בביטחון נכס למגורים											
9	-	-	-	-	-	-	-	3,124	-	-	3,124
בביטחון נדל"ן מסחרי											
10	-	-	-	-	-	-	-	233	276	-	509
הלוואות בפיגור											
11	672	-	-	-	-	-	-	2,184	252	-	3,108
נכסים אחרים*											
11 א	-	-	-	-	-	-	-	371	182	-	553
*מזה: בגין מניות											
12	74,172	86	-	6,154	11,978	10,143	8,315	32,645	47,593	1,707	192,793
סך הכל											

היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוז מאזניות, למעט השקעות בתאגידים פיננסיים ומיסים נדחים מתחת לסף הניכוי הכפופים למשקל סיכון של 250%.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (במיליוני ש"ח)

30 בספטמבר 2023									
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾					סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾				
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾									
ייתר ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי לא צובר	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁶⁾	מזה: חובות ⁽²⁾	סך הכל	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁶⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סך הכל
פעילות לווים בישראל									
									ציבור - מסחרי
15	2	5	5	35	587	720	35	601	724
1	-	-	-	-	52	79	-	79	79
192	(2)	16	135	377	7,942	10,942	377	10,720	11,417
186	(7)	13	31	189	10,177	16,983	189	16,563	17,015
128	(4)	62	37	62	6,934	7,436	68	7,391	7,639
28	1	3	3	28	1,919	2,256	28	2,276	2,311
267	(2)	83	102	498	8,462	9,720	498	9,117	9,803
26	(2)	8	8	28	796	953	28	830	955
27	(1)	1	3	25	1,586	1,866	25	1,880	1,957
17	1	-	7	24	1,681	2,396	24	2,392	2,472
31	(4)	(8)	5	7	15,318	19,570	7	24,755	24,927
62	2	21	11	45	2,219	3,190	45	3,070	3,246
73	2	22	14	40	3,555	4,097	40	3,985	4,120
1,053	(14)	226	361	1,358	61,228	80,208	1,364	83,659	86,665
150	-	(1)	159	236	35,508	37,601	236	37,102	37,601
437	13	106	94	277	22,925	39,293	277	38,366	39,313
1,640	(1)	331	614	1,871	119,661	157,102	1,877	159,127	163,579
5	-	3	-	-	260	273	-	789	789
-	-	-	-	-	1,015	1,046	-	13,909	13,909
1,645	(1)	334	614	1,871	120,936	158,421	1,877	173,825	178,277
פעילות לווים בחו"ל									
6	-	2	-	10	412	457	10	523	567
-	-	-	-	-	2,256	2,290	-	3,091	3,091
-	-	-	-	-	-	-	-	7,782	7,782
6	-	2	-	10	2,668	2,747	10	11,396	11,440
1,646	(1)	333	614	1,881	120,073	157,559	1,887	159,650	164,146
5	-	3	-	-	2,516	2,563	-	3,880	3,880
-	-	-	-	-	1,015	1,046	-	21,691	21,691
1,651	(1)	336	614	1,881	123,604	161,168	1,887	185,221	189,717

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, סיכון אשראי מאזני בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 123,604 מיליון ש"ח, 21,602 מיליון ש"ח, 155 מיליון ש"ח, 758 מיליון ש"ח ו-43,598 מיליון ש"ח, בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 141 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 5 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (במיליוני ש"ח) (המשך)

31 בדצמבר 2022									
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾					סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾				
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾									
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי לא צובר	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁶⁾	מזה: חובות ⁽²⁾	סך הכל	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁶⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סך הכל
פעילות לווים בישראל									
									ציבור - מסחרי
12	-	4	5	24	640	773	24	715	776
-	-	-	-	1	39	63	1	63	63
171	32	28	82	339	7,705	10,915	339	10,762	11,267
174	(2)	49	77	137	9,706	16,999	137	16,462	17,020
63	-	7	42	56	7,129	7,742	62	7,597	7,841
26	-	(7)	2	6	1,684	2,036	6	2,080	2,099
183	(5)	22	87	241	8,092	9,768	241	9,413	9,842
16	(2)	-	8	35	833	977	35	828	978
25	2	(22)	2	39	1,423	1,854	39	1,758	1,949
17	1	7	7	32	1,776	2,522	32	2,463	2,587
34	(9)	13	2	8	13,006	16,987	8	22,303	22,442
41	6	(21)	23	63	2,261	3,209	63	2,917	3,273
51	-	2	23	35	3,410	4,036	35	3,892	4,051
813	23	82	360	1,016	57,704	77,881	1,022	81,253	84,188
151	(1)	25	145	220	35,474	37,709	220	37,200	37,709
344	3	17	98	255	23,533	36,988	255	36,048	37,012
1,308	25	124	603	1,491	116,711	152,578	1,497	154,501	158,909
2	-	-	-	-	516	518	-	848	848
-	-	-	-	-	866	891	-	11,934	11,934
1,310	25	124	603	1,491	118,093	153,987	1,497	167,283	171,691
פעילות לווים בחו"ל									
4	4	(1)	-	-	445	484	-	549	562
-	-	-	-	-	2,296	2,328	-	2,957	2,957
-	-	-	-	-	-	-	-	3,683	3,683
4	4	(1)	-	-	2,741	2,812	-	7,189	7,202
1,312	29	123	603	1,491	117,156	153,062	1,497	155,050	159,471
2	-	-	-	-	2,812	2,846	-	3,805	3,805
-	-	-	-	-	866	891	-	15,617	15,617
1,314	29	123	603	1,491	120,834	156,799	1,497	174,472	178,893

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, סיכון אשראי מאזני בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 120,834 מיליון ש"ח, 15,565 מיליון ש"ח, 12 מיליון ש"ח, 747 מיליון ש"ח ו-41,735 מיליון ש"ח, בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוב מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 135 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 10 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור וללא נגזרים)

הבנקים בקבוצה מעמידים אשראי צרכני למגוון משקי בית המורכבים בעיקרם מאוכלוסיות יעד המאופיינות ברמת סיכון נמוכה מהממוצע, חלקם במערכת החינוך ובמערכת הביטחון. מדיניות האשראי לאנשים פרטיים משקפת את תיאבון הסיכון של הבנק וכוונותיו לגבי רמות הסיכון אשר ברצונו ליטול וכן את הפרופיל הרצוי לתיק האשראי לאנשים פרטיים והיקפו ביחס לתיק האשראי הכולל.

השפעת מלחמת "חברות ברזל" על אשראי לאנשים פרטיים

על רקע המלחמה, ובמטרה לסייע ללקוחות הבנק, גיבש הבנק מתווה הכולל הקלות בתחומי האשראי והעמלות ללקוחות מסוימים, לרבות דחיית תשלומי הלוואות, וכן, מתן הלוואות עד סכום של 20 אלף ש"ח ללא רבית והצמדה לתקופה של שנתיים. בנוסף, הוקמה קרן יעודית למשרתי קבע, שתעניק להם הלוואות ללא רבית. לפרטים נוספים ראו פסקת הרקע לעיל.

להלן התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל:

שיוני לעומת		יתרה ליום		
31 בדצמבר	30 בספטמבר	31 בדצמבר	30 בספטמבר	
2022	2022	2022	2022	2023
ב-%				במיליוני ש"ח
1.2	(0.2)	5,747	5,825	5,814
(3.8)	(4.8)	17,786	17,971	17,111
(2.6)	(3.7)	23,533	23,796	22,925
3.7	3.3	4,791	4,811	4,968
5.5	9.3	7,954	7,679	8,395
323.2	347.2	710	672	3,005
21.6	24.4	13,455	13,162	16,368
6.2	6.3	36,988	36,958	39,293
(0.6)	(2.6)	22,297	22,757	22,168
				יתרות עו"ש ויתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי הלוואות אחרות
				סך כל סיכון האשראי המאזני
				מסגרות עו"ש לא מנוצלות
				מסגרות כרטיסי אשראי לא מנוצלות
				סיכון אשראי חוץ מאזני אחר
				סך כל סיכון האשראי החוץ מאזני
				סך כל סיכון האשראי הכולל
				ממוצע היקף האשראי המאזני, כולל משיכת יתר בעו"ש, יתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי והלוואות

להלן התפלגות סיכון האשראי הבעייתי מסך החובות לאנשים פרטיים בישראל:

שיוני לעומת		יתרה ליום		
31 בדצמבר	30 בספטמבר	31 בדצמבר	30 בספטמבר	
2022	2022	2022	2022	2023
				במיליוני ש"ח
(4.1)	(8.7)	98	103	94
16.6	24.5	157	147	183
6.2	6.3	36,733	36,708	39,016
6.2	6.3	36,988	36,958	39,293
7.7	16.7	13	12	14
6.7	20.3	89	79	95
		0.07%	(0.06%)	0.62%
				סיכון אשראי בעייתי לא צובר הכנסות רבית
				סיכון אשראי בעייתי צובר הכנסות רבית
				סיכון אשראי לא בעייתי
				סך כל סיכון האשראי
				מזה: חובות צוברים בפיגור של 90 ימים או יותר
				יתרת ארגוני החוב שבהסדר מתוך האשראי הבעייתי
				שיעור ההוצאות (ההכנסות) בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור*

(*) על בסיס שנתי

לפרוט נוסף ראה פרק סיכון אשראי בסקירת הסיכונים בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום 30 בספטמבר 2023.

סיכונים בתיק ההלוואות לדירור

הבנק נוקט במדיניות אשראי מידתית המאפשרת על ידי דירקטוריון הבנק ונבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ, שינויים ברגולציה וכיו"ב. כחלק ממדיניות זו, הבנק עוקב באופן שוטף אחר ההתפתחויות בתיק המשכנתאות ונוקט במגוון אמצעים לשם ניהול הסיכונים בו. הסיכונים נבחנים בהתאם למדיניות שנקבעה לגבי תיאבון הסיכון בתחום המשכנתאות, הן ברמת העסקה הבודדת והן ברמה של כלל תיק המשכנתאות של הקבוצה. הבנק מנהל את הסיכונים, בין השאר, על-ידי השתת מגבלות בפרמטרים שונים, כגון שיעור המימון (LTV), שיעור ההחזר מההכנסה, שיעור ההלוואות ברבית משתנה, שיעור ההלוואות הניתנות לתקופות ארוכות (מעל 25 שנה) ועוד. בעת מתן משכנתא, הבנק בוחן את ההסתברות לכשל על-ידי שימוש במודל סטטיסטי וגם בוחן את יכולת ההחזר של הלקוח בתרחישים אפשריים של שינויי רבית. הבנק נוקט משנה זהירות בנכסים בהם המצב הרישומי מורכב, תוך מתן משקל יתר לטיב הלקוח ולשיעור המימון. הבנק מבצע בקרה חודשית אחר התפתחות מאפייני הסיכון בתיק המשכנתאות, בהתאם למגבלות על פי פרמטרים במדיניות האשראי. בנוסף נעשה מעקב אחר השתנות היקף החוב הבעייתי בתיק המשכנתאות ואחר שיעור הפיגורים בו והשוואת הנתונים לאלו של כלל המערכת הבנקאית. כמו כן, הבנק ממשיך לעקוב אחר ההשפעות האפשריות על תיק המשכנתאות בשל ההתפתחויות האחרונות בסביבה המאקרו כלכלית.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 העמיד הבנק משכנתאות לציבור, בניטרול מיחזורים, בסכום כולל של 2,716 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-6,116 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 55.6%.

השפעת מלחמת "חברות ברזל" על אשראי לדירור

על רקע המלחמה וכדי לסייע ללקוחות הבנק, פרסם הבנק מתווה הכולל הקלות בתחומי האשראי והעמלות ללקוחות מסוימים ובהן, דחיית תשלומי משכנתאות, בנוסף לפטור מתשלום. לפרטים ראו פסקת הרקע לעיל. החל מפרוץ המלחמה חלה ירידה בהיקף ביצועי ההלוואות לדירור בבנק. ביצועי ההלוואות לדירור בחודש אוקטובר 2023, קטנו בכ-36% בהשוואה לממוצע הביצועים בתשעת החודשים של שנת 2023.

להלן נתונים לגבי מאפיינים שונים של אשראי לדירור שהעמיד הבנק- שיעור מסך הביצועים החדשים:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
30.9.22	31.12.22	31.3.23	30.6.23	30.9.23	
					מאפיינים
39.7%	37.8%	35.5%	35.2%	36.7%	שיעור מימון מעל 60%
0.1%	0.3%	0.4%	0.3%	0.2%	שיעור החזר מהכנסה מעל 40% (למטרת רכישה ובהחזר חודשי)
63.6%	60.8%	58.1%	58.0%	55.1%	שיעור ברבית משתנה
2.9%	4.4%	4.7%	5.6%	5.4%	שיעור ההלוואות לכל מטרה
9.4%	9.2%	10.5%	8.5%	8.6%	שיעור ההלוואות למטרת השקעה מסך רכישת הדירות
25.0	25.5	25.8	26.0	25.6	תקופת פירעון מקורית ממוצעת בשנים (למטרת רכישה ובהחזר חודשי)

לפרטים נוספים ראה פרק סקירת הסיכונים בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום 30 בספטמבר 2023.

סיכונים בענף הבינוי והנדל"ן

הבנק נוקט במדיניות אשראי מידתית שאושרה על ידי דירקטוריון הבנק, נבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ בתחום הנדל"ן, שינויים ברגולציה (כגון: הוראות המפקח על הבנקים ותקנות ממשלתיות) וכיו"ב. מדיניות זו באה לידי ביטוי בבחינת שיעור המימון, קביעת מגבלות שונות, ביצוע ניתוחי רגישות בליווי פרויקטים לבניה ובחינת שיעור ההון העצמי ודרישה למכירות והשכרות מוקדמות, וזאת על מנת לצמצם ככל הניתן את הסיכונים.

בנוסף, אימץ הבנק מדיניות פרטנית ביחס לתחומי הפעילות השונים בתחום הבינוי והנדל"ן, ובהם ליווי בניה למגורים, ליווי בניה לנכסים מניבים וכן אשראי למימון נדל"ן מניב ביעוד למשרדים, מסחר ותעשייה.

בחינת בקשות חדשות למימון נדל"ן בבנק מאופיינת בפרמטרים שונים, בין היתר, מיקום הנכס, פיזור גאוגרפי, ייעודו (מגורים / משרדים / מסחר / תעשייה), סוג העסקה (תמ"א / מחיר למשתכן / מחיר מטרה וכד'). כמו כן נבחנת רמת הסיכון הנגזרת בכל מימון בהתייחס לשיעור המימון, תקופת המימון, איכות הלוואה ואיטנותו. בהתייחס לכל האמור לעיל וכן פרמטרים נוספים, נקבעת רמת התמחור ורווחיות התיק.

מעבר לבדיקות הנעשות באופן שוטף, מקיים הבנק דיון תקופתי בכל תיקי האשראי בענף הבינוי והנדל"ן, ובוחן את מצב הפרויקטים וכן את רמת הסיכון בכל פרויקט ומצמצם חשיפות בהתאם. ככלל, בחינת הפרויקטים מתבצעת על בסיס חודשי ועל פי דוחות ביצוע המתקבלים מאת המפקח על הפרויקט, כאשר הסיכונים הנבחנים הם, הן ברמת סיכון השוק והן ברמת סיכון הביצוע. הבנק מקפיד לתמחר כל עסקה בהתאם לסיכון ולריתוק ההון הנדרש.

ההפרשה להפסדי אשראי מחושבת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים ונקבעת גם עבור ענף הבינוי והנדל"ן, על פי מאפייניו. יצויין, כי בנוסף למדידה כמותית זו, בוחן הבנק מדי רבעון, באופן סובייקטיבי את הצורך בהגדלה נוספת של מקדמי ההפרשה לענף הבינוי והנדל"ן, בהתחשב בהתפתחויות בסביבה העסקית ואינדיקציות נוספות, הרלוונטיות לרמת הסיכון הגלומה בתיק האשראי, ובמידת הצורך, מגדיל את מקדמי ההפרשה הקבוצתית. בחינה נוספת מבוצעת גם עבור לווים ספציפיים, ובמידת הצורך, נרשמת גם הפרשה פרטנית. בחודשים האחרונים, נרשמה ירידה בביקוש לרכישת דירות וזאת, בין היתר, על רקע עליית האינפלציה והרביית הבנק עוקב באופן שוטף אחר המגמות וההשלכות הנובעות מהן. מדיניות הבנק המידתית, הביאה לכך שלא נרשמה השפעה מהותית, נכון להיום, על איכות התיק.

השפעת מלחמת "חברות ברזל"

על רקע פרוץ המלחמה בחודש אוקטובר, ענף הנדל"ן הושפע באופן ישיר, כאשר בשבועיים הראשונים של המלחמה נסגרו אתרי הבניה בכל רחבי הארץ. לאחר מכן, החלה פתיחה חלקית של אתרים בהתאם להחלטת כל רשות מקומית. בנוסף, נרשם מחסור בכוח העבודה באתרי הבניה, כתוצאה מאי כניסת פועלים פלסטינים מאיזור יהודה ושומרון ומרצועת עזה, וכן מהעובדה כי חלק מהפועלים הזרים בענף הבינוי, חזרו למדינותיהם. הבנק מבצע מעקב שוטף אחר כלל הפרויקטים הממומנים בבנק, ומקיים קשר שוטף עם כלל היזמים, בדגש על אזור הדרום.

להלן נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל:

30 בספטמבר		31 בדצמבר
2023	2022	2022
במיליוני ש"ח		
סיכון אשראי כולל⁽¹⁾		
נדל"ן שבנייתו לא הושלמה		
מזה: קרקע גולמית		
נדל"ן בתהליכי בניה		
נדל"ן שבנייתו הושלמה		
אחר ⁽²⁾		
סך הכל		
7,348	7,320	7,591
5,492	4,640	5,366
5,977	5,822	5,958
5,837	6,337	5,946
24,654	24,119	24,861

(1) מזה: אשראי המובטח בנדל"ן למגורים בסך של 11,325 מיליון ש"ח (8,236 מיליון ש"ח מאזני ו-3,089 מיליון ש"ח חוץ מאזני), אשראי המובטח בנדל"ן לתעשייה בסך של 1,151 מיליון ש"ח (998 מיליון ש"ח מאזני ו-153 מיליון ש"ח חוץ מאזני) ואשראי המובטח בנדל"ן למסחר בסך של 6,315 מיליון ש"ח (5,515 מיליון ש"ח מאזני ו-800 מיליון ש"ח חוץ מאזני) (12.22 - 31.11 מיליון ש"ח, 1,075 מיליון ש"ח ו-6,412 מיליון ש"ח, בהתאמה).

(2) כולל אשראי ללווים בענף הבינוי והנדל"ן בישראל, להם בטחון שאינו נדל"ן, בעיקר פרויקטי תשתיות, ואשראי לחברות נדל"ן מניב.

שיעור האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מסך סיכון האשראי בענף הבינוי והנדל"ן ליום 30 בספטמבר 2023 עמד על 2.8%, בהשוואה ל-3.2% ליום 31 בדצמבר 2022.

שיעור האשראי הבעייתי מסיכון האשראי הכולל בענף הבינוי והנדל"ן ליום 30 בספטמבר 2023 עמד על 1%, בהשוואה ל-0.8% ליום 31 בדצמבר 2022.

חלק 5 א - סיכון אשראי של צד נגדי

סיכון אשראי של צד נגדי הוא הסיכון שהצד הנגדי לעסקה יכנס לכשל טרם מועד הסילוק הסופי של התשלומים בגין העסקה. הפסד כלכלי ייגרם אם בעת כניסתו של הצד הנגדי למצב של כשל, יהיו עסקאות עמו בעלות ערך כלכלי חיובי לבנק. סיכון אשראי צד נגדי בבנק נגרם עקב פעילות בנגזרים מול מוסדות פיננסיים.

בניגוד לחשיפת האשראי, בה החשיפה היא חד צדדית והבנק נושא לבדו בסיכון להפסד, סיכון צד נגדי יוצר סיכון דו צדדי להפסד וזאת בהתאם להיות ערך העסקה חיובי או שלילי עבור כל אחד מצדדי העסקה. שווי השוק של העסקאות אינו וודאי והוא יכול להשתנות לאורך חיי העסקה בשל שינויים בפרמטרים הרלוונטיים בשוק.

החל מיום 1 ביולי 2022 הנתונים המתייחסים לסיכון אשראי צד נגדי מחושבים בהתאם להוראת ניהול בנקאי A203 על פי גישת SA-CCR.

ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1) במיליוני ש"ח

30 בספטמבר 2023					
	א	ב	ד	ה	ו
	עלות שחלוף	פוטנציאלית עתידית	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	EAD לאחר CRM	RWA
1	843	2,141	1.4	4,177	1,611
3	-	-	-	-	-
6	843	2,141		4,177	1,611

30 בספטמבר 2022					
א	ב	ד	ה	ו	
עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	Alpha שימוש לצורך חישוב EAD רגולטורי	EAD לאחר CRM	RWA	
1,305	1,785	1.4	4,326	1,435	1 הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי צד נגדי- SA-CCR (עבור נגזרים)
-	-	-	-	-	3 הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך (SFT))
1,305	1,785	1.4	4,326	1,435	6 סך הכל

31 בדצמבר 2022				
א	ב	ד	ה	ו
עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	Alpha שימוש לצורך חישוב EAD רגולטורי	EAD לאחר CRM	RWA
778	1,518	1.4	3,214	1,128
-	-	-	-	-
778	1,518		3,214	1,128

הקצאת הון בגין התאמת שערור לסיכון אשראי (CVA) (CCR2) במיליוני ש"ח

א	ב	א	ב	א	ב	א	ב
31 בדצמבר 2022		30 בספטמבר 2022		30 בספטמבר 2023			
EAD לאחר RWA	CRM	EAD לאחר RWA	CRM	EAD לאחר RWA	CRM		
553	3,214	897	4,316	688	4,176	3	סך כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי הגישה הסטנדרטית

הגישה הסטנדרטית - חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לאחר הפחתת בטחונות (CRM) לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון (CCR3) (במיליוני ש"ח)

ליום 30 בספטמבר 2023									
א	א1	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט
0%	2%	10%	20%	50%	75%	100%	150%	אחר	סך חשיפת אשראי
סוגי הנכסים									
ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית									
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	51	-	-	-	-	-	51
-	-	-	399	-	-	-	-	-	399
-	-	-	2,721	-	-	-	-	-	2,721
-	19	-	1	19	-	915	-	-	954
-	-	-	-	-	-	50	-	-	50
-	-	-	-	-	-	2	-	-	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	19	-	3,172	19	-	967	-	-	4,177

ליום 30 בספטמבר 2022									
א	א1	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט
0%	2%	10%	20%	50%	75%	100%	150%	אחר	סך חשיפת אשראי
סוגי הנכסים									
ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית									
2	-	-	-	-	-	-	-	-	2
-	-	-	62	-	-	-	-	-	62
-	-	-	310	-	-	-	-	-	310
-	-	-	2,761	-	-	-	-	-	2,761
-	370	-	10	25	-	678	-	-	1,083
-	-	-	-	-	-	102	-	-	102
-	-	-	-	-	-	6	-	-	6
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	370	-	3,143	25	-	786	-	-	4,326

ליום 31 בדצמבר 2022

ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א	א
סך חשיפת אשראי	אחר	150%	100%	75%	50%	20%	10%	2%	0%
סוגי הנכסים									
23	-	-	-	-	-	-	-	-	23
52	-	-	-	-	-	52	-	-	-
304	-	-	-	-	-	304	-	-	-
2,184	-	-	-	-	-	2,184	-	-	-
610	-	-	572	-	13	1	-	24	-
39	-	-	39	-	-	-	-	-	-
2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3,214	-	-	613	-	13	2,541	-	24	23
סך הכל									

הרכב הביטחון בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) (CCR5) (במיליוני ₪)

ליום 30 בספטמבר 2023

ו	ה	ד	ג	ב	א	
ביטחון שמשמש בעסקאות (SFTS) למימון ניירות ערך						
ביטחון שמשמש בעסקאות נגזרים						
שווי הוגן של ביטחון שהתקבל		שווי הוגן של ביטחון שהופקד		שווי הוגן של ביטחון שהתקבל		
מנותק		לא מנותק		מנותק		
155		8		32		מזומן - מטבע מקומי
-		417		767		מזומן - מטבעות אחרים
-		155		-		חוב ריבוני מקומי
-		-		-		חוב ריבוני אחר
-		-		-		חוב של סוכנות ממשלתית
-		-		-		אגרות חוב קונצרניות
-		-		-		מניות
-		-		-		ביטחון אחר
155		425		799		סך הכל

ליום 30 בספטמבר 2022

ו	ה	ד	ג	ב	א	
ביטחון שמשמש בעסקאות (SFTS) למימון ניירות ערך						
ביטחון שמשמש בעסקאות נגזרים						
שווי הוגן של ביטחון שהתקבל		שווי הוגן של ביטחון שהופקד		שווי הוגן של ביטחון שהתקבל		
מנותק		לא מנותק		מנותק		
630		-		-		מזומן - מטבע מקומי
-		2,694		1,513		מזומן - מטבעות אחרים
-		661		-		חוב ריבוני מקומי
-		91		-		חוב ריבוני אחר
-		-		-		חוב של סוכנות ממשלתית
-		-		-		אגרות חוב קונצרניות
-		-		-		מניות
-		-		-		ביטחון אחר
630		3,446		1,513		סך הכל

א	ב	ג	ד	ה	ו
ביטחון שמשמש בעסקאות נגזרים					
שווי הוגן של ביטחון שהתקבל			שווי הוגן של ביטחון שהופקד		
מנותק	לא מנותק	מנותק	לא מנותק	שהתקבל	שהופקד
-	76	-	-	-	12
-	1,614	-	259	-	-
-	-	-	-	12	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	1,690	-	259	12	12

מזומן - מטבע מקומי
מזומן - מטבעות אחרים
חוב ריבוני מקומי
חוב ריבוני אחר
חוב של סוכנות ממשלתית
אגרות חוב קונצרניות
מניות
ביטחון אחר
סך הכל

חלק 6 - סיכון שוק

סיכון שוק (סיכון פיננסי) הינו סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובעים משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערי מטבע, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים, ובכללם: סיכון רבית, סיכון מטבע, סיכון אינפלציה, סיכון מחיר מניות וסיכון תגודתיות.

סיכון הרבית, הינו אחד הסיכונים הדומיננטיים להם חשוף הבנק, ובפרט בכל הקשור להשפעה שלילית על רווח הבנק בהינתן תרחיש של ירידת רבית. הבנק מנהל את סיכוני הרבית בהתאם להוראת בנק ישראל בנושא ניהול סיכון הרבית (הוראה 333), בדגש על סיכון הרבית בתיק הבנקאי. בהתאם להוראות, נקבעה מדיניות בנושא ניהול סיכון הרבית.

השפעת מלחמת "חרבות ברזל"

עם פרוץ המלחמה בחודש אוקטובר 2023, ועל רקע החששות להורדת דירוג מדינת ישראל, גבר חוסר הוודאות באשר לתחזיות המאקרו בישראל, ובפרט באשר לקצב האינפלציה הצפוי ושיעור הרבית.

על רקע זה, הגיבו שוקי ההון בירידות שערים ועלייה בתשואות אגרות החוב. אירועים אלו השפיעו על שווי תיק אגרות החוב הזמינות למכירה ועל שווי תיק המניות של הבנק.

כמו כן, חלה עלייה בתגודתיות שערי החליפין, ללא השפעה מהותית על הבנק.

סיכוני שוק בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים

במסגרת יישום הוראות באזל הקבוצה מיישמת את הגישה הסטנדרטית בגין החשיפה לסיכוני שוק. להלן פרוט נכסי סיכון בגין רכיבי סיכון השוק:

סיכון שוק בשיטה הסטנדרטית (MR1)

א	ב	ג	
30 בספטמבר 2023	30 בספטמבר 2022	31 בדצמבר 2022	
סכומים במיליוני ש"ח			
מוצרים ישירים (outright products)			
1 סיכון שיעור רבית (כללי וספציפי)	459	489	518
2 סיכון פוזיציה במניות (כללי וספציפי)	-	1	1
3 סיכון שער חליפין	258	282	509
4 סיכון סחורות	-	-	-
אופציות			
5 הגישה הפשוטה	-	-	-
6 גישת דלתה-פלוס	-	-	-
7 גישת התרחישים	43	17	125
8 איגוח	-	-	-
9 סך הכל	760	789	1,153

חלק 7 - סיכון נזילות

סיכון הנזילות הינו סיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל משיכות בלתי צפויות של פיקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי ואי ודאות לגבי זמינות המקורות, והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים הנזילים שעומדים לרשות הבנק. התממשות הסיכון עלולה לגרום לבנק מחסור באמצעים נזילים, אשר בגינו יאלץ הבנק לממש נכסים במחירים הנמוכים ממחירי שוק ו/או לגייס מקורות במחיר הגבוה ממחיר שוק ובמקרי קיצון אף להוות סכנה ליציבותו של הבנק.

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 - "יחס כיסוי הנזילות", ואת הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 222 "יחס מימון יציב נטו NSFR", המאמצות את המלצות ועדת באזל בנושא זה. כמו, כן הבנק פועל בהתאם לעקרונות שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342 - "ניהול סיכון הנזילות", בין היתר באמצעות מדדים כמותיים לניטור אחר מצב הנזילות, ביצוע תרחישי קיצון ועוד.

השפעת מלחמת "חברות ברזל"

המלחמה הביאה לירידות בשוק ההון הישראלי, לפיחות משמעותי בשער החליפין של השקל, ולעליית תשואות ומרווחים חדה. בתגובה, הודיע בנק ישראל על תוכנית למכירת דולרים (עד 30 מיליארד דולר) וכן, אספקת נזילות בשוק ה-SWAP (עד 15 מיליארד דולר) על מנת למתן את התנודות בשער החליפין. בנוסף, מאפשר בנק ישראל גם לגופים מוסדיים לבצע מולו עסקאות ריפו בשקלים, על מנת להפחית מכירות בזק בשוק האג"ח. פעולות אלה מיתנו את השינויים בשוק ההון, שערי החליפין והאג"ח, אולם התנודתיות עדיין גבוהה. הבנק שומר על יתרות נזילות גבוהות במט"ח ובשקלים, בהשוואה ליתרות במצב עסקים רגיל, מעבר למגבלות הרגולטוריות והפנימיות. הבנק ממשיך לבצע מעקב הדוק, ופעולות בקרה וניטור אחר יחסי הנזילות.

יחס כיסוי הנזילות של הקבוצה לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 עמד על 142%, בהשוואה ל-134% בשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2023. הגידול ביחס נבע בעיקר מיישום הוראת בנק ישראל בענין "פיקדונות תפעוליים" בחישוב היחס, וכן מגידול ביתרות פיקדונות קמעונאים וסיטונאים מעל 30 יום. יחס כיסוי הנזילות המינימלי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים הינו 100%.

למידע נוסף בדבר יחס כיסוי הנזילות ראו באור 8 לתמצית הדוחות הכספיים.

להלן פרוט רכיבי יחס כיסוי הנזילות הממוצע (LIQ1) :

א	ב
לשלושת החודשים שנסתיימו	
ביום 30 בספטמבר 2023 *	
סך ערך לא משוקלל (ממוצע)	סך ערך משוקלל (ממוצע)
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
69,310	
5,618	91,153
1,419	28,388
3,233	30,565
966	32,200
57,469	71,525
668	2,674
56,800	68,850
1	1
4,400	30,433
862	862
3,538	29,571
42	42
313	10,517
67,842	
-	125
17,140	20,460
1,742	7,240
18,882	27,825
69,310	
48,960	
142%	

*במונחים של ממוצעים פשוטים של 74 תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.

א	ב	
לשלושת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2022 *		
סך ערך לא משוקלל (ממוצע) במיליוני ש"ח	סך ערך משוקלל (ממוצע) במיליוני ש"ח	
52,575		סך הכל נכסים נדילים באיכות גבוהה
		1 סך הכל נכסים נדילים באיכות גבוהה (HQLA)
		תזרימי מזומנים יוצאים
6,204	88,447	2 פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים
1,558	31,173	3 מזה: פיקדונות יציבים
4,088	38,686	4 פיקדונות פחות יציבים
558	18,588	4א פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
47,017	61,946	5 מימון סיטונאי בלתי מובטח
47,006	61,935	7 מזה: פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
11	11	8 חובות לא מובטחים
4,817	28,944	10 דרישות נדילות נוספות
812	812	11 מזה: תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
4,005	28,132	13 קווי אשראי ונדילות
31	31	14 מחויבויות מימון חזיות אחרות
314	10,564	15 מחויבויות מימון מותנות אחרות
58,383		16 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
		תזרימי מזומנים נכנסים
-	534	17 הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)
15,349	18,578	18 תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
1,508	6,256	19 תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
16,857	25,368	20 סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
52,575		21 סך הכל נכסים נדילים באיכות גבוהה (HQLA)
41,526		22 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
127%		23 יחס כיסוי נדילות

*במונחים של ממוצעים פשוטים של 76 תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.

א		ב
לשלושת החודשים שנתיים		ביום 31 בדצמבר 2022 *
סך ערך לא משוקלל (ממוצע)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע)	סך ערך משוקלל (ממוצע)
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
סך הכל נכסים נדילים באיכות גבוהה		
1	סך הכל נכסים נדילים באיכות גבוהה (HQLA)	53,642
תזרימי מזומנים יוצאים		
2	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים	5,967
3	מזה: פיקדונות יציבים	1,519
4	פיקדונות פחות יציבים	3,788
4א	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)	660
5	מימון סיטונאי בלתי מובטח	48,866
7	מזה: פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)	48,866
8	חובות לא מובטחים	-
10	דרישות נדילות נוספות	4,957
11	מזה: תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות	868
13	קווי אשראי ונדילות	4,089
14	מחויבויות מימון חוזיות אחרות	42
15	מחויבויות מימון מותנות אחרות	336
16	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים	60,168
תזרימי מזומנים נכנסים		
17	הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)	-
18	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן	16,254
19	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים	1,615
20	סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים	17,869
21	סך הכל נכסים נדילים באיכות גבוהה (HQLA)	53,642
22	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו	42,299
23	יחס כיסוי נדילות	127%

*במונחים של ממוצעים פשוטים של 97 תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.

יחס מימון יציב נטו לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 222 (NSFR):

יחס מימון יציב נטו - NSFR, מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 222, אשר קובעת את אופן חישוב היחס כפי שנקבע ברפורמת באזל וו של ועדת באזל (BCBS). מטרת יחס המימון היציב נטו הינה לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנדילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הארוך באמצעות דרישה מתאגידים בנקאיים לשמור על פרופיל מימון יציב בהתאם להרכב נכסיהם המאזניים ולפעילויותיהם החוץ מאזניות. היחס מגביל הסתמכות יתר של התאגידים הבנקאיים על מימון סיטונאי קצר טווח.

יחס המימון היציב נטו מכיל שני מרכיבים: פריטי מימון יציב זמין ופריטי מימון יציב נדרש.

מימון יציב זמין מוגדר כחלק מההון ומההתחייבויות שניתן להסתמך עליו על פני אופק הזמן המובא בחשבון ביחס המימון היציב נטו, המשתרע על פני שנה אחת. סכום המימון היציב הנדרש הוא פונקציה של מאפייני הנדילות והתקופות הנותרות לפירעון של הנכסים השונים המוחזקים על ידי הבנק, וכן של החשיפות החוץ-מאזניות.

החל מיום 31 בדצמבר 2021 (מועד יישום ההוראה), הבנק נדרש לעמוד ביחס מימון יציב נטו השווה או גדול ל-100%, על בסיס שוטף.

יחס המימון יציב נטו של קבוצת הבנק ליום 30 בספטמבר 2023 עמד על 138%, בהשוואה ל-134% ביום 30 ביוני 2023.

להלן פרוט רכיבי יחס מימון יציב נטו (NSFR) :

על בסיס מאוחד ליום: 30.9.23				
א	ב	ג	ד	ה
ערך לא משוקלל לפי תקופות לפירעון				
ללא מועד פרעון ⁽¹⁾	עד 6 חודשים	מ-6 חודשים עד שנה	שנה או יותר	ערך משוקלל
12,736			2,373	15,109
12,736			2,373	15,109
	83,660	6,828	1,397	85,818
	52,866	6,783	1,112	57,778
	30,794	45	285	28,040
	30,476	5,960	4,462	22,422
	3,211			1,606
	27,265	5,960	4,462	20,816
395	61,187	246	1,008	591
123				
272	61,187	246	1,008	591
				123,940
	66,920	4,397	8,290	2,623
	191			96
	27,719	10,384	72,232	75,445
	154			15
	9,507	1,524	3,178	5,366
	16,725	7,775	34,721	42,019
	389	6	1,276	1,026
	1,021	1,003	33,399	27,170
	455	444	11,155	7,700
	312	82	934	875
2,363	8,768	217	5,526	9,420
	1,274			1,083
455				322
68				25
1,840	7,494	217	5,526	7,990
	45,015			2,161
				89,745
				138%

פריטי מימון יציב זמין (ASF)	
1 הון:	
2 - הון פיקוחי	
3 - מכשירי הון אחרים	
4 פקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים:	
5 - פקדונות יציבים	
6 - פקדונות פחות יציבים	
7 מימון סיטונאי:	
8 - פקדונות לצרכים תפעוליים	
9 - מימון סיטונאי אחר	
10 התחייבויות עם נכסים תואמים בעלי תלות הדדית	
11 התחייבויות אחרות:	
12 - התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו	
13 - כל יתר ההתחייבויות וההון שלא נכללו בקטגוריות לעיל	
14 סך מימון יציב זמין (ASF)	
פריטי מימון יציב נדרש (RSF)	
15 סך נכסים נזילים באיכות גבוהה לפי יחס מימון יציב נטו (HQLA)	
16 פקדונות המוחזקים במוסדות פיננסיים אחרים למטרות תפעוליות	
17 הלוואות וניירות ערך הנפרעים כסדרם	
18 - הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 1	
19 - הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה שאינם ברמה 1 והלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שאינן מובטחות	
20 - הלוואות ללקוחות סיטונאיים שאינם פיננסיים הנפרעות כסדרן, הלוואות ללקוחות קמעונאיים ולעסקים קטנים, והלוואות לריבונות, לבנקים מרכזיים ולישויות סקטור ציבורי	
21 מזה: עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	
22 - הלוואות לדיור המובטחות במשכנתא שנפרעות כסדרן	
23 מזה: עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	
24 - ניירות ערך שאינם בכשל ושאינם כשירים להיחשב נכסים נזילים באיכות גבוהה, לרבות מניות נסחרות בבורסה	
25 נכסים עם הקבלה להתחייבויות בעלות תלות הדדית	
26 נכסים אחרים:	
27 - סחורות הנסחרות פיזית, לרבות זהב	
28 - נכסים שהופקדו כביטחון ראשוני לחוזי נגזרים והעמדות לטובת קרן למימון כשל (default fund) של צדדים נגדיים מרכזיים (CCPs)	
29 - נכסים בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו	
30 - התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו לפני ניכוי בטחונות משתנים שהופקדו	
31 - כל יתר הקטגוריות של הנכסים שלא נכללו בקטגוריות לעיל	
32 פריטים חוץ מאזניים	
33 סך מימון יציב נדרש (RSF)	
34 יחס מימון יציב נטו (NSFR) (%)	

על בסיס מאוחד ליום: 30.9.22					א	ב	ג	ד	ה
ערך לא משוקלל לפי תקופות לפירעון					ללא מועד פרעון ⁽¹⁾	עד 6 חודשים	עד 6 חודשים	שנה או יותר	ערך משוקלל
11,339	-	-	-	2,275	13,614	13,614			
85,716	-	47,603	2,419	1,348	83,168	48,575	34,593	25,692	
33,949	-	38,112	2,378	1,093	25,692	8,140	25,692	-	
33,949	-	44,035	252	1,160	587	-	587	123,061	
1,063	809	44,035	252	1,160	587	-	587	123,061	
55,390	177	26,254	8,246	76,405	76,893	-	63	4,372	
629	-	9,576	576	2,648	4,372	39,769	6,624	14,637	
124	1,060	466	16	1,258	888	33,209	1,025	1,060	
352	-	466	453	11,334	7,827	779	21	352	
4,445	-	9,671	273	4,638	8,646	-	-	-	
1,357	-	1,357	50	752	1,907	-	-	-	
1,134	699	8,314	223	3,886	6,252	-	-	-	
43,069	-	43,069	-	-	2,053	-	-	-	
92,169	-	92,169	-	-	92,169	-	-	-	
134%	-	134%	-	-	134%	-	-	-	

⁽¹⁾ פריטים שידווחו במסגרת הטור "ללא מועד פירעון" הינם פריטים ללא מועד פירעון מוגדר. זה כולל, אך לא מוגבל, לפריטים כגון הון צמית, פיקדונות ללא מועד פירעון, פוזיציות בחסר, פוזיציות בעלות מועד פירעון פתוח, מניות שאינן כשירות להיחשב כנכסים נזילים באיכות גבוהה וסחורות הנסחרות פיזית.

הרכב הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (במיליוני ש"ח)

ממוצע לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2022*	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	ממוצע לרבעון הדוח *	יתרה לתאריך הדוח	
53,613	57,217	69,290	70,699	נכסי רמה 1
11	12	12	13	נכסי רמה 2א
18	17	8	7	נכסי רמה 2ב
53,642	57,246	69,310	70,719	סך הכל HQLA

* במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.

אלי כהן
סמנכ"ל, מנהל סיכונים ראשי

סמיר בר-צדיק
מנהל כללי

רון לבקוביץ
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוח על הסיכונים: 28 בנובמבר 2023